

Heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna

FÖSTUDAGUR 30. OKTÓBER 2020

Katrín Jakobsdóttir forsætisráðherra segir að heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna hafi nýst vel í allri stefnuvinnu forsætisráðuneytisins. Markmiðin eru margþætt. FRÉTTABLAÐIÐ/STEFÁN

Leiðarvísir að betra samfélagi

Heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna um sjálfbæra þróun voru samþykkt af fulltrúum allra aðildarríkja Sameinuðu þjóðanna í september árið 2015. Katrín Jakobsdóttir forsætisráðherra telur vinnuna við heimsmarkmiðin vera jákvæða og lærdómsríka þróun. Markmiðin eru sautján. ➔2

Katrín stendur hér fyrir utan Stjórnarráðshúsið. Hún segir að það felist miklar áskoranir fyrir Íslendinga í heimsmarkmiðum Sameinuðu þjóðanna. FRÉTTABLAÐIÐ/STEFÁN

Framhald af forsiðu →

Elin
Albertsdóttir
elin@frettabladid.is

Áðalsmerki heimsmarkmiðanna eru algild og hafa aðildarríkin skuldbundið sig til þess að vinna skipulega að innleiðingu þeirra bæði á innlendum og erlendum vettvangi út gildistíma þeirra árið 2030. „Heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna eru ætluð öllum. Stundum teljum við Íslendingar að hér sé allt í góðu standi og við þurfum því ekkert að hugsa út í þessi mál. Ég hef viljað líta á markmiðin sem leiðarljós fyrir ríki heims. Verkefni eru ólík: að tryggja öllum menntun, draga úr losun gróðurhúsáhrifa og mörg önnur mikilvæg viðfangsefni. Þótt þjóðirnar séu kannski staddir á mismunandi stað í hverju og einu samfélagi þá erum við öll að glíma við sömu verkefni,“ segir Katrín. „Þess vegna finnst mér þetta góður leiðarvísir.“

Skiptir alla máli

Katrín segir að markmiðin hafi mikla þýðingu fyrir íslenskt samfélag. „Við getum nefnt sjálfbæra orku en við erum ekki komin þangað þó að við höfum stigið stór skref í þá átt, við erum enn að nota óendurnýjanlega orkugjafa. Þetta er markmið sem varða okkur öll í nútíma samfélagi þar sem við erum þegar farin að sjá afleiðingar loftslagsbreytinga á vistkerfið okkar. Við erum í kapphlaupi við tímann til að snúa þessari þróun við og ábyrgð okkar er mikil gagnvart komandi kynslóðum. Markmiðin eru leiðarvísir í átt að sjálfbærni; þau snúast um jafnvægi milli efnahags, samfélags og umhverfis,“ útskýrir Katrín.

Hún bætir við að það sé heilmikill áhugi meðal Íslendinga á markmiðunum. „Ég hef fundið mikinn áhuga frá sveitarfélögum, atvinnulífinu og ekki síst unga fólkinu. Ég

HEIMSMARKMIÐ Sameinuðu þjóðanna um sjálfbæra þróun

hef tekið eftir því að við Íslendingar virðumst mjög meðvituð um þetta verkefni í alþjóðlegum samamburði. Við gerðum könnun hér á landi í ár þar sem kom fram að um 80% svarenda höfðu heyrt um heimsmarkmiðin. Árið 2017 höfðu 40% svarenda heyrt um þau. Ég tel því að við höfum náð árangri í því að efla vitund fólks. Það er unnið eftir sautján markmiðum SP og við stöndum vel gagnvart ýmsum þeirra. Ég get nefnt félagslegu markmiðin og að Ísland hefur oft verið valið fríðsamasta land í heimi. Eitt af markmiðunum er fríður og réttlæti. Ísland þykir sömuleiðis standa sig vel í jafnrétti kynjanna miðað við önnur lönd. Samt vitum við Íslendingar að enn er langt í land með að ná því markmiði. Síðan eru stórar áskoranir eins og umhverfis- og loftslagsmál,“ segir Katrín og leggur áherslu á að á sviði umhverfismála séu margar krefjandi áskoranir varðandi loftslagsvána. „Við höfum sett í gang mjög metnaðarfulla aðgerðaáætlun í loftslagsmálum sem ég hef mikla trú á,“ segir hún.

„Við getum nefnt lífið í vatni. Þessi þjóð reidir sig mikið á sjávarútveg og fiskveiðar. Við erum að sjá áhrif loftslagsbreytinga á hafid með aukinni súrnun sjávar. Það eru því ýmis mál þar sem stórar áskoranir eru fram undan.“

Stór og mikilvæg markmið

Markmiðin eru margþætt og má þar nefna barnavernd, fátækt, heilsu og menntun fyrir alla. „Þetta eru allt stór og viðtæk félagsleg markmið. Við höfum gert mjög margt á undanföllum árum hvað varðar kynferðislegt ofbeldi með því að fullgilda Ístanbul-samninginn, samþykkja forvarnaáætlun gegn kynbundu og kynferðislegu ofbeldi og áreitni, samþykkja ný lög um kynrænt sjálfræði og það eru væntanleg mikilvæg frumvörp á þingið sem snúast um umsáturs-einelti og kynferðislega fríðhelgi. Auk þess var ég að leggja fram frumvörp um endurskoðun jafnréttislaga ásamt öðrum réttindamálum. Við erum alltaf í gangi með ný verkefni til að ná betri árangri.“

Heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna.

markmiðunum óbeint. Til að meta árangur þurfum við að vinna eftir ákveðnum mælikvörðum. Ísland stendur sig því ágætlega í mjög mörgum heimsmarkmiðum.“

Katrín bendir á að markmiðunum sé fylgt eftir af Sameinuðu þjóðunum. „Við mætum á fund í New York í fyrra til að kynna innleiðingu okkar markmiða. Slíkar kynningar verða haldnar þrisvar á meðan á gildistímanum stendur. Það er því ákveðið aðhald sem SP veitir þótt markmiðin séu ekki lagalega bindandi. Mér finnst frábært hvað ungt fólk hefur verið virkt í þessu starfi en það vinnur í sérstöku ungmennaráði og stóð sig frábærlega við að útskýra sín mál á fundinum í New York,“ segir hún.

Norraen áskorun

„Ein stærsta áskorunin fyrir öll Norðurlöndin er ábyrg og sjálfbær neysla og framleiðsla því eins og við vitum þá fylgir mikil neysla velmegandi nútímasamfélögum. Áskorunin er að innleiða það sem við höfum kallað hringrásar-hagkerfi; að koma í veg fyrir að auðlindir verði að úrgangi. Þetta er reglulega rætt á norraenum vettvangi.“

Þegar Katrín er spurð hvort eitthvað hafi komið henni á óvart, svarar hún: „Það sem hefur komið mér skemmtilega á óvart er hversu atvinnulífið hefur komið sterkt inn í þessa vinnu. Mörg fyrirtæki hafa verið að setja sér stefnu út frá heimsmarkmiðunum. Ef við ætlum að ná góðum árangri þá þurfa allir að tileinka sér markmiðin. Þetta gerist ekki sjálfkrafa í einhverjum ráðuneytum. Markmiðin eru nýtt í allri stefnuvinnu í forsætisráðuneytinu og hafa nýst vel. Þetta er gefandi verkefni og markmiðin eru góð tæki til að móta stefnu. Þar sem markmiðin snúast um samþættingu efnahags, samfélags og umhverfis snerta þau mjög marga þætti samfélagsins. Þetta ferli hefur því verið afar jákvætt og lærdómsríkt fyrir okkur Íslendinga.“

Meðal fremstu þjóða

Þegar Katrín er spurð hvort hún trúi því að við náum öllum okkar áskorunum á tíu árum, svarar hún: „Ég held að það sé raunhæft og hef trú á að við getum verið meðal fremstu þjóða þegar gildistímanum lýkur árið 2030. Ég hef tekið eftir því á alþjóðlegum fundum að markmiðin eru leiðarljós í öllum okkar umræðum á þeim vettvangi. Heimsmarkmiðin hafa sannarlega náð þeirri stöðu að vera leiðarvísir. Við höfum unnið mikið í því að bæta mælikvarðana sem hafa verið skilgreindir fyrir markmiðin. Meðal annars með því að efla gagnaöflun, til dæmis velsældarmælikvarða sem tengjast

Vinnum að heimsmarkmiðunum

EFLA hefur umhverfismál, sjálfbærni og nýsköpun að leiðarljósi, bæði innan fyrirtækisins og einnig þegar kemur að þjónustu við viðskiptavinum og hefur hlotið viðurkenningar fyrir störf sín.

EFLA er alhliða verkfræði- og ráðgjafarfyrirtæki sem hefur umhverfismál og samfélagslega ábyrgð í öndvegi og er í hópi brautryðjenda á því sviði hérlendis. „Við hjá EFLU leggjum mikinn metnað í að vinna öll verkefni með umhverfismálin í huga. EFLA er með vottaða umhverfisstjórnun, sem þýðir að við lágmörkum umhverfisáhrif í okkar eigin rekstri. Við aðstoðum aðra við að taka á sínum umhverfismálum og getum haft viðtæk áhrif út í samfélagið. Við sinnum til dæmis verkefnastjórnun og ráðgjöf fyrir sveitarfélög, fyrirtæki og stofnanir og komum að um þrjú þúsund verkefnum á ári,“ segir Helga Jóhanna Bjarnadóttir, efna- og umhverfisverkfræðingur og sviðsstjóri samfélagssviðs EFLU. Í vor hlaut EFLA Kuðunginn, umhverfisviðurkenningu umhverfis- og auðlindaráðuneytisins fyrir framúrskarandi starf að umhverfismálum og á síðasta ári hlaut EFLA loftslagsviðurkenningu Reykjavíkur.

Heimsmarkmiðin kortlögð

„Metnaður okkar liggur í að bæði við og okkar viðskiptavinir geri enn betur í samfélagslegri ábyrgð og umhverfismálum. Við höfum kortlagt heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna og dregið fram þau markmið sem við viljum vinna sérstaklega að. Í þeirri vinnu kom í ljós að okkar ráðgjöf tengist inn á flest heimsmarkmiðanna. Núna leggjum við mikla áherslu á nýsköpun og uppbyggingu, en það eru lykilþættir í allri framþróun í umhverfismálum og samfélagslegri ábyrgð. Við vinnum einnig mikið með ellefta heimsmarkmiðið, sem fjallar um sjálfbærar borgir og samfélög. Þar er áhersla lögð á vistvænar samgöngur, vistvænt skipulag, vistvæna hönnun bygginga, frárennismál, úrgangsmál og hringrásarhagkerfið, auk sjálfbærrar orku og aðgerða í loftslagsmálum,“ segir Helga en EFLA kemur að rammaskipulagi Viðisstaðalands í Gardabæ þar sem ofantalið er í forgrunni.

Þegar á hönnunarstigi er mikilvægt að huga að þessum málum, hvort sem um er að ræða hönnun hluta, bygginga, vega eða skipulags. „Hönnun þarf að vera þannig að efni, landrými og auðlindir séu vel nýtt og dregið sé úr úrgangsmyndun ásamt því að auka endurvinnslu og endurnýtingu. Í allri hönnun skiptir máli að huga að þessu snemma í ferlinu því erfitt er að bæta fyrir eitthvað eftir á,“ segir Helga, en EFLA vinnur að slíkri nálgun með sínum viðskiptavinum svo þeir geti orðið umhverfisvænni og sjálfbærari.

Kolefnislaust Ísland 2040

Þá nefnir Helga að loftslagsmálin hafi aldrei verið mikilvægari. „Markmið Íslands er að vera kolefnislaust árið 2040 og ætluin er að standa við Parísarsáttmálan. Allir þurfa að leggja hönd á plög til að svo megi verða; sveitarfélög, fyrirtæki og stofnanir. Við höfum lengi aðstoðað fyrirtæki og stofnanir við að innleiða umhverfisstjórnun. EFLA hefur meðal annars unnið með Reykjavík og reiknað út kolefnisspor borgarinnar og vinnur núna að því sama fyrir Vestmannaeyjabæ, en það er liður í að finna út hvar kolefnislausunin er og hvað hægt er að gera til að minnka hana. Heimsmarkmiðin fléttast inn í þessa vinnu og eru líka góður rammi til að vinna út frá,“ segir Helga.

„Við höfum kortlagt heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna og dregið fram þau markmið sem við viljum vinna sérstaklega að,“ segir Helga Jóhanna Bjarnadóttir, sviðsstjóri samfélagssviðs EFLU. „Núna leggjum við mikla áherslu á nýsköpun og uppbyggingu sem eru lykilþættir í allri þróun.“ FRÉTTABLAÐIÐ/STEFÁN

EFLA hefur unnið að landtengingu við rafmagn fyrir skip í höfn.

EFLA er núverandi handhafi Kuðungsins, sem er umhverfisviðurkenning umhverfis- og auðlindaráðuneytisins og var veitt fyrir á þessu ári.

Hún leggur áherslu á að mikilvægt sé að fara úr því sem kallast linulegt hagkerfi yfir í hringrásarhagkerfi. „Við þurfum að hætta að framleiða, nota, menga og henda og fara yfir í að endurnota, gera við, endurvinna og samnýta. Eftirspurn eftir grænum vörum og þjónustu hefur aukist og í auknum mæli verður fjármagni beint í grænar fjárfestingar og umhverfisvænni verkefni,“ segir hún.

Vottuð umhverfisfyrirlysing er framtíðin um allan heim

EFLA aðstoðar fyrirtæki við að kortleggja sína stefnu í umhverfis-

málum og setur af stað aðgerðir til að hrinda þeim í framkvæmd. „Þetta á líka við um vörur. Þeir sem framleiða vörur, hvort sem það er steinull eða húsbýgging, geta látið reikna út kolefnissporið og fengið ráðleggingar um hvað hægt er að gera til bóta. Hægt er að reikna út kolefnisspor fyrir allt mögulegt,“ segir Helga og tekur sem dæmi Steinullarverksmiðjuna á Sauðárkróki. „Steinullin er meðal annars framleidd úr basaltsandi úr fjórinni og skeljasandi frá Faxaflóa. Við reiknuðum út kolefnisspor steinullarinnar og það er 3,5 sinnum lægra en hjá þekktum framleiðendum erlendis. Þetta er meðal

Nýbygging við Hjúkrunarheimilið á Höfn. Húsið er með grasþaki og er nú unnið að vistvænni hönnun og vottun skv. BREEAM-vottunarferlinu. Arkitektar eru Basalt arkitektar.

„Við þurfum að hætta að horfa bara á auðlindir til að framleiða, nota, menga og henda og fara yfir í að endurnota, gera við, endurvinna og samnýta.“

annars vegna þess að töluverð orka er notuð við framleiðsluna og íslensk orka hefur lágt kolefnisspor. Þessi vara er nú komin með vottaða umhverfisfyrirlysingu, sem má líkja við næringarefnainnihaldslýsingu á matvælum nema hvað nú er lýst umhverfisáhrifum vörunnar. Kaupendur geta þá haft val um að kaupa umhverfisvæna steinull og vita nákvæmlega hver áhrif hennar eru á umhverfið.“

En af hverju ætti að huga að vistvænni hönnun bygginga? „Mikill úrgangur fylgir byggingaríðnaðinum og hann er orkufrekur. Sem dæmi um byggingu sem við erum með í vistvænni hönnun er skrifstofa Alþingis, sem verður á Alþingisreit við Tjarnargötu. Þetta er steypt mannvirki og þar hafa hönnuðir til dæmis hugað að hámröskun á nýtingu steypu þannig að kolefnisspor verði sem minnst og sveigjanleiki hússins

sem mestur. Hægt er að velja byggingarefni með lægra kolefnisspor við hönnun bygginga þegar það passar lögun byggingar og aðstæðum. Má nefna í því sambandi að í Hjúkrunarheimilinu á Höfn í Hornafirði erum verið að vinna að vistvænni hönnun og vottun og er valið að nota krosslímdar timbureiningar (CLT) með lægra kolefnisspor. Einnig er hægt að gera þær rúfur á verkfimanum að draga úr eldsneytisnotkun,“ segir Helga.

EFLA hefur einnig unnið að verkefnum tengdum orkuskiptum hafna og skipaflotans. „Við höfum til dæmis unnið að landtengingu við rafmagn fyrir Herjólf sem notar þá alfarið rafmagn í höfn og á siglingu. Einnig eru í gangi verkefni fyrir Norrænu, Sildarvinnsluna, Eimskip og Samskip þannig að í náinni framtíð þarf ekki að brenna olíu þegar skipið er í höfn heldur verða skipin tengd við rafmagn,“ segir hún.

Loks nefnir Helga að hlutverk EFLU sé að koma fram með lausnir sem stuðla að framförum viðskiptavina og efla samfélög. „Hjá EFLU starfar hópur fólks með mikla reynslu og yfirgripsmikla þekkingu. Í raun vinnum við með heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna á hverjum degi.“

Markmiðin mikilvægur leiðarvísir

Festa miðstöð um samfélagsábyrgð eru frjáls félagasamtök sem hafa það markmið að innleiða sjálfbærni og samfélagsábyrgð inn í hvers kyns rekstur og vera brúarsmiður milli ólíkra aðila.

Hlutverk Festu er að auka þekkingu fyrirtækja, stofnana og hvers kyns skipulagsheilda til að tileinka sér samfélagslega ábyrga starfshætti og stuðla að aukinni sjálfbærni. Festa tengir sama ólíka aðila, fyrirtæki, sveitarfélög og einstaklinga sem vilja vera leiðandi á þessu sviði.

Hrund Gunnsteinsdóttir, framkvæmdastjóri Festu, segir aðildarfélagin á Íslandi vera fjölbreyttan hóp fyrirtækja og stofnana. Frá stærstu fyrirtækjunum niður í þau minnstu, auk sveitarfélaga og stofnanna.

„Okkar hlutverk er að vera kraftmikið leiðarljós í þessum efnunum og vera brúarsmiður á milli ólíkra aðila,“ segir hún.

Þann 25. september síðastliðinn undirrituðu Katrín Jakobsdóttir forsætisráðherra, fyrir hönd ríkisstjórnarinnar, og aðilar sem fara fyrir hátt í 80% af eignum á íslenskum fjármálamarkaði, viljayfirlýsingu um fjárfestingar í þágu sjálfbærrar uppbyggingar. Festa, Samtök fjármálafyrirtækja, Landsamtök lífeyrissjóða og forsætisráðuneytið unnu að mótun hennar í viðtæku samráði við fulltrúa helstu aðila á fjármálamarkaði.

„Það er einstakt á heimsmarkmiðum að svara verkefni sé gert samstíga af ríkinu, atvinnulífi og fjármálageira,“ segir Hrund.

Hrund segir að frá árinu 2015 hafi Festa lagt mikla áherslu á loftslagsmarkmið í tengslum við Parísarsáttmálann. Festa hefur unnið að því með Reykjavíkurborg og Akureyri með góðum árangri.

„Við erum í samstarfi við sérfræðinga í atvinnulífinu við að innleiða loftslagsmarkmiðin inn í stefnur og aðgerðir fyrirtækja. Heimsmarkmiðin eru svo undirliggjandi í öllu sem við gerum. Við látum ekkert frá okkur án þess að setja það í samhengi við heimsmarkmiðin.“

Heimsmarkmiðin þróuð af fólki um allan heim

Heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna eru 17 talsins. Þau eru þróuð í samstarfi milli ríkja og forstjóra og leiðtoga í atvinnulífinu, á milli frjálsra félaga samtaka og fjölmiðla og á milli skóla og menntastofnana út um allan heim.

„Heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna hafa stundum verið kölluð stærsta aðgerðaaætlun sem heimurinn hefur farið í. Þessi markmið eru sjálfsprottin af fólki sem býr á jörðinni. Heimsmarkmiðin endurspeglar ígrundaðan ásetning og skilning á því að við þurfum að fylkja okkur á bak við sameiginleg markmið um sjálfbæra þróun,“ segir Hrund.

Hún segir mikilvægt þegar fyrirtæki, skólar, ráðuneyti eða hver sem er er að hugleiða innleiðingu heimsmarkmiðanna, að vera meðvitund um að við þurfum öll að taka ábyrgð á þeim og ábyrgðin þarf að einhverju leyti að vera sjálfsprottin.

„Við þurfum að átta okkur á því hverju þau geta áorkað og við þurfum öll að taka okkur saman og finna leiðir til að innleiða þau í stefnur okkar og gera þau hluta af rekstri. Hvort sem við erum í hagnadardrífnum rekstri eða skólumálum eða hverju sem er.“

Hrund segir að stundum eigi fólk það til að halda að heimsmarkmiðin eigi frekar við um fátækari lönd en sú sé ekki raunin.

„Markmiðin undirstrika að það eru alls konar áskoranir sem blasa við okkur á jörðinni. Ef það eiga sér stað mjög gróf mannréttinda-

Hrund Gunnsteinsdóttir segir næstu ár vera mjög kritísk.

FRÉTTABLAÐIÐ/
VALLI

Festa hefur fundið fyrir miklum áhuga hjá ungu fólki á sjálfbærni og samfélagsábyrgð og hefur virkjað þau með sér í ýms verkefni.

FRÉTTABLAÐIÐ/
ANTON BRINK

að taka loftslagskrisuna alvarlega, að hlúa að heilbrigðiskerfunum okkar og öllum þessum ólíku samfélagsþópum og allri virðisæðunni, frá þeim fátækustu til þeirra ríkustu. Þetta er vel merkjandi í áherslum víða um heim, um græna uppbyggingu og meiri þungi er settur í sjálfbæra þróun og sjálfbærar fjárfestingar.“

Festa er í samstarfi við verkefnastjórn yfirvalda um heimsmarkmiðin þar sem unnið er að því að auka samtakamátt á milli opinbera- og einkageirans.

„Við höfum stundum talað um að eitt af því fáa sem við höfum sameiginlega sýn á sem land til tíu ára, er að ná heimsmarkmiðunum fyrir 2030. Hagstofan er að vinna mikilvægt starf í því að afla gagna um hvernig okkur gengur að ná heimsmarkmiðunum. Festa til dæmis leggur þessa spurningu fyrir í þjónustukönnun hjá sér árlega og í fyrra kom í ljós að tæplega 80% af aðildarfélagunum okkar, samkvæmt svörum, innleiða heimsmarkmiðin í sinn rekstur. Mér finnst það frábært,“ segir Hrund.

„Eitt af því sem fyrirtækin hafa nefnt í þessum könnunum og samtölum er að heimsmarkmiðin gefa þeim skýrari sýn á hvernig þau vilja haga rekstrinum til framtíðar. Þau tala um hvernig sú áhersla bætir samkeppnisstöðu þeirra alþjóðlega. Ef við sýnum að við erum að huga að heimsmarkmiðunum og alþjóðlegum sjálfbærni-markmiðum þá eigum við betri séns á alþjóðamarkaði.“

Hrund segir algjört grundvallaratriði að ríki, fyrirtæki og skipulagsheildir tileinki sér heimsmarkmiðin.

„Við höfum tíu ár til stefnu. Þegar við hugsum til baka, hvað vorum við að gera fyrir tíu árum? Við vorum að koma út úr kreppunni. Finnst okkur það langt síðan eða stutt síðan? Hvernig sem við upplifum það þá er það tíminn sem við höfum til stefnu. Næstu tvö þrjú árin eru mjög kritísk ár. Vegna COVID-19 erum við að taka mjög stórar ákvarðanir sem munu hafa áhrif til lengri tíma. Það er rosalega mikilvægt að hafa heimsmarkmiðin sem undirstöðu fyrir þessar ákvarðanir og leyfa þeim að vera leiðarvísir.“

brot annars staðar á hnettinum þá kemur það okkur á Íslandi við. Alveg sérstaklega ef það tengist einhverju sem við styðjum við beint eða óbeint. Það er mikilvægt að vera meðvitund um það. Hvort sem það eru loftslagsmál, fátækt, hreint vatn eða fötin sem ég er í þá tengist það heimsmarkmiðunum. Ég þarf að hugsa um hvernig ég er búin að búa um hnútana og hvaða áhrif það hefur á samfélagið og jörðina.“

COVID-19 skapar ójafnvægi

Hrund segir að COVID-19 komi eins og ljósbrot á heiminn og varpi ljósi á viðkvæmstu þættina í því hvernig við höfum búið um okkur hér á jörðinni.

„COVID-19 hefur komið samfélögunum okkar í ójafnvægi og fátækt verður á einhverjum allt öðrum skala en við kannski gerum okkur í hugarlund. Það er verið að endurskipuleggja fjármagn í öllum ríkjum heimsins á hátt sem hefur hugsanlega aldrei verið gert áður í sögunni. COVID-19 hefur líka varpað ljósi á að alþjóðasamtök milli ríkja er mjög brothætt,“ útskýrir Hrund.

Hún segir að vegna COVID-19 sé einkageirinn, sérstaklega í Norður-Ameríku og Evrópu, að stíga í auknum mæli inn í hlutverk sitt í samfélagsábyrgð og sjálfbærni.

„Til að nefna dæmi um þetta

þá eru bara örfáir dagar frá því stofnuð var miðstöð um sjálfbæra þróun hjá Brookings Institute. Miðstöðin er gríðarlega öflug og aðstoðaradálritari Sameinuðu þjóðanna, sem heitir Amina Mohamed, lýsti því á fundi í síðustu viku að miðstöðin, sem fjallar um heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna, er að vissu leyti að svara kalli samtímans eftir COVID-19 líkt og Alþjóðagjaldeyrissjóðurinn og Alþjóðabankinn gerðu eftir seinni heimsstyrjöldina.“

Hrund segir að vegna COVID þurfi að endurhugsa alþjóðlegan fjárhagslegan stuðning og hönnun fjármálakerfa en heimsmarkmiðin ættu samkvæmt Mohamad að vera lögð til grundvallar því hvernig á að endurskipuleggja fjármagn.

„Í því felst mikil von ef vel tekst til,“ segir hún og bætir við: „Það sem mér finnst áhugavert við þessa stofnun, ef við erum að hugsa um hvernig hún tengist Íslandi, er að hún byggir á því að byggja upp tengsl á milli leiðtoga úr ólíkum geirum, hvort sem þeir tengjast ríki, einkageira, frjálsum félagsamtökum eða skóla. Stofnunin er ákall til einstaklinga eins og mín og þín um að innleiða heimsmarkmiðin í öll þau störf sem við erum að vinna.“

Við erum hluti af heiminum

Hrund ítrekar að heimsmark-

miðin eigi við alþjóðlega og á Íslandi. Hún segir mikilvægt að Íslendingar hugsi um sig í alþjóðlegu samhengi en ekki bara sem eyju.

„Við erum hluti af alþjóðlegum viðskiptum. Það hvernig við neytum og ferðumst gerir okkur hluta af heiminum. Heimsmarkmiðin fá vonandi meira vægi sem leiðarvísir fyrir uppbyggingarstarfið eftir COVID-19 um heim allan. Þau kalla svo mikið á þverfaglegt samstarf, þvert á geira og þvert á lönd á öðrum skala en kannski verið hefur.“

Fyrir tíma COVID gekk ekki nógu vel að ná heimsmarkmiðunum að sögn Hrundar.

„Áður en COVID-19 braust út, var mikið ákall frá SP til ríkja og aðila heims að gefa í og gera betur. En núna, vegna áhrifa COVID-19, erum við hugsanlega í stærstu alþjóðlegu kreppunni í 100 ár. Allar þessa samfélagslegu, efnahagslegu og pólitísku áskoranir sem blöstu við okkur eru orðnar stærri vegna faraldursins. Þannig að við þurfum að gefa enn þá meira í til þess að ná markmiðunum. Útlitið er því ekkert mjög bjart miðað við núverandi stöðu,“ segir hún.

„Það sem mér finnst þó bjart er að mér finnst aukin meðvitund í heiminum um mikilvægi þess að taka heimsmarkmiðin alvarlega,

Við ætlum að vera hreyfiafl til góðra verka

Íslandsbanki á sér langa sögu sem nær aftur til ársins 1904. Á upphafsárunum átti bankinn meðal annars þátt í að efla sjávarútveg og var lyftistöng fyrir íslenskt atvinnu- og efnahagslíf. Bankinn hefur því frá upphafi verið hreyfiafl í samfélaginu.

Tilgangur okkar er að vera hreyfiafl til góðra verka og framtíðarsýnin er að veita viðskiptavinum ávallt bestu bankaþjónustuna. Við erum til staðar fyrir viðskiptavinum við þeirra ákvarðanir og tökum þátt í að gera hugmyndir að veruleika.

Við viljum vera til fyrirmyndar í íslensku atvinnulífi og taka virkan þátt í samfélaginu sem við búum í. Með því að stuðla að sjálfbærni í sinni víðustu mynd höfum við jákvæð áhrif, því það er mikilvægt fyrir okkur og okkar viðskiptavini.

Við eigum að þora að tala um það sem skiptir máli, þó við séum ekki fullkomin.

Aðkoma atvinnulífsins er ein helsta forsenda framfara

Guðlaugur Þór Þórðarson, utanríkis- og þróunarsamvinnuráðherra, beitir sér fyrir auknum hlut atvinnulífsins í þróunarsamvinnu og segir að aðkoma þess sé mikilvæg forsenda framfara.

Oddur Freyr Þorsteinsson
oddurfreyr@frettabladid.is

Heimsmarkmiðin snerta í sjálfu sér allt sem lífsanda dregur og mynda jafnvægi milli helstu þátta sjálfbærrar þróunar. Þótt stærstu áskoranirnar snúi að því að útrýma fátækt og hungri í þróunarríkjunum þá taka þau líka til sviða sem varða okkur öll, til dæmis umhverfis- og loftslagsmála,“ segir Guðlaugur Þór Þórðarson, utanríkis- og þróunarsamvinnuráðherra, um heimsmarkmiðin.

„Í alþjóðlegri samvinnu leggjum við mikla áherslu á mál þar sem við höfum hvað mestu að miðla, en það eru markmiðin sem varða jafnrétti og sjálfbæra nýtingu náttúruauðlinda,“ segir Guðlaugur Þór. „Í þessu samhengi má nefna að vel hefur gengið að virkja íslenska sérþekkingu á sviði jarðhita í samstarfi við alþjóðlegar stofnanir svo sem Norræna þróunarsjóðinn (NDF) og Alþjóðabankann. Þessi verkefni styðja við viðleitni og getu landa til að nýta jarðhita, framleiða orku og skapa störf, en á sama tíma skapast tækifæri fyrir íslensk fyrirtæki til frekari þátttöku í verkefnum á þessu sviði.“

Fyrr í vikunni var samþykkt að endurfjármagna NDF um 350 milljónir evra til næstu tíu ára, og er hlutur Íslands þar af um 870 milljónir króna sem greiðist á árunum 2022-2031. Guðlaugur Þór segir að í því geti falið mikil tækifæri fyrir íslenskt atvinnulíf til að vinna að frekari verkefnum í þróunarlöndunum á sviði loftslags- og umhverfismála.

Um síðustu áramót var embættisheiti utanríkisráðherra breytt í utanríkis- og þróunarsamvinnuráðherra. Guðlaugur Þór segir skýringuna einfalda, þróunarmálin séu orðin mjög umfangsmikill hluti af starfsemi utanríkisþjónustunnar og nafnabreytingin endurspeglar það. Hann leggur áherslu á að leita nýrra leiða að settu marki með auknu samstarfi við atvinnulíf og frjáls félagsamtök, sem verið er að kynna þessa dagana í samvinnu við Íslandsstofu með nýstofnuðu þjónustuborði. Þar er hægt að nálgast upplýsingar, fá leiðsögn og ráð sérfræðinga ráðuneytisins á sviði þróunarsamvinnu ef fyrirtæki eða fjárfestar hafa hug á að stofna til viðskiptasambanda víða um heim. Hjá ráðuneytinu er líka mikil þekking á samvinnu við alþjóðastofnanir og sérhæfða sjóði og þar eru vannýtt tækifæri fyrir íslenska ráðgjafa á ýmsum sviðum eins og fiskimálum, jafnréttismálum, landgræðslu og sjálfbærri orku.

„Þróunarríki koma fyrst til með að rétta úr kútnum efnahagslega þegar þeim tekst að fjölga sjálfbærum fyrirtækjum og efla sjálfstæðan atvinnurekstur. Fyrirtæki ráða fólk til vinnu og skapa verðmæti, sem þau útdeila með því að borga kaup. Þannig aukast umsvif sem ýta undir almenna hagsæld, alveg eins og gerðist hjá okkur fyrir ekki svo löngu síðan. Efnahagur Íslands var á pari við

Guðlaugur Þór segir að í alþjóðlegri samvinnu leggi Ísland mikla áherslu á þau mál þar sem það hefur hvað mestu að miðla, en það eru markmiðin sem varða jafnrétti, sjálfbæra orku og sjálfbæra nýtingu hafs og lands. Vel hefur gengið að nýta íslenska sérþekkingu á sviði jarðhita. MYND/HARALDUR GUÐJÓNSSON

Afríkuríki sunnan Sahara fyrir hundrað árum. Við rifum okkur upp með því að byggja upp heilbrigða atvinnuvegi, sem borga fyrir almenna velmegun. Afrika getur það líka,“ segir Guðlaugur Þór.

Skortir nýjungar í atvinnulífi

Hann segir frá heimsókn sinni til Malaví á síðasta ári, eins fátækasta lands heims, sem hefur verið samstarfsland Íslands í rúmlega þrjú áratugi. Þar hafi hann talað við fólk af öllum þjóðfélagsstigum og margir hafi nefnt fyrst af öllu að nýjungar skorti í atvinnulífi. „Litið útflutningsfyrirtæki í þorpi við Malavivatn getur skipt sköpum fyrir afkomu þorpsbúa. Takist vel upp í einu þorpi verður það öðru þorpi fyrirmynd og svo koll af kolli. Þannig má draga úr fátækt og skapa grundvöll fyrir góða, almenna menntun og nauðsynlega læknishjálp til að verjast landlægum plágum, sem oft lama þjóðlífið og kalla yfir það stöðnun. Öll sjálfbær uppbygging innviða, sem svo sérlega vantar víða, byggist á sköpun verðmæta,“ segir hann.

Í framhaldinu bendir hann á að afurðir frá fátæku ríki margfaldist gjarnan í verði í hagkerfi þar sem kaupmáttur er mikill. Oft séu þær kostakaup fyrir þá sem hafa meira á milli handanna. Í þessu sára misræmi, sem keppikefli allrar þróunarsamvinnu sé að uppræta, felist tækifæri til að brúa bilið. „Með réttum formerkjum geta fyrirtæki í okkar heimshluta

Guðlaugur segir að efnahagur Íslands hafi verið á pari við Afríkuríki sunnan Sahara fyrir hundrað árum, en að við höfum rífið okkur upp með því að byggja upp heilbrigða atvinnuvegi sem borga fyrir almenna velmegun og að Afrika geti gert það sama. MYND/UTANRÍKISRÁÐUNEYTIÐ/GUNNISAL

lagt mikið af mörkum í þessari baráttu. Þau geta kynnt nýja tækni og þekkingu sem eykur framleiðni og skapar störf og af því er gagnkvæmur ávinningur,“ segir Guðlaugur Þór.

Með þessa hugsun að leiðarljósi varð Samstarfssjóður við atvinnulífið um heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna til. Ráðherrann segir hlutverk sjóðsins að hvetja til þátttöku atvinnulífsins í þróunarsamvinnu – og með því móti yfirfæra tækni og þekkingu sem allir hagnast á. Þróunarríkin

sækjast enda í auknum mæli eftir erlendum fjárfestingum til að byggja upp atvinnugreinar sem geta drifið sjálfbæran vöxt, skapað störf og aukið velsæld. Það er forsenda þess að raunverulegur árangur náist við að útrýma fátækt og auka velsæld í ríkjunum.

Þessa dagana er verið að auglýsa eftir umsóknum um styrki í Samstarfssjóðinn með umsóknarfresti til 7. desember. Átta íslensk fyrirtæki hafa þegar hlotið vilýrði fyrir styrkjum úr sjóðnum.

Íslenskt atvinnulíf hefur mikið fram að færa

Guðlaugur Þór bendir á í þessu sambandi að ekki megi nýta sér samkeppnisyfirburði á veikburða markaði. Ný tækni geti eins og hendi sé veifað svipt fólk afkomunni. Við slíkar kringumstæður blasi við möguleikar til hagræðingar og ný vinnubrögð séu í sjálfu sér æskileg. En fólk á staðnum verði að vera undir breytingarnar búid – annars sé oft betur heima setið en af stað farið.

„Í þessum efnum höfum við vitið til að varast,“ áreittar Guðlaugur Þór og nefnir að þess vegna sé fyrirtækjum sem fá styrk frá sjóðnum gert að ganga í gegnum mat sem staðfestir með sannfæranda hætti hvað fyrir þeim vaki, að starfsemin feli í sér ávinning fyrir þróunarríkið ekki síður en fyrirtækið sjálft.

„Opinber þróunarsamvinna hefur verið stunduð um árabíl og komið mörgu góðu til leiðar, það er engin spurning. En í henni felast þekktar hættur. Sannfærandi kenningar eru um að hún geti dregið úr framtaksvilja. Í einstaka ríkjum er hún atvinnustarfsemi í sjálfu sér sem best menntaða fólkíð hefur lífsviðurværi sitt af. Það fólk þarf fleiri tækifæri sem gera þróunarsamvinnu óþarfa þegar fram líða stundir. Það gerist ekki á einni nóttu – engum dettur það í hug. En Samstarfssjóðurinn er stofnaður með það fyrir augum. Íslenskt atvinnulíf hefur mikið fram að færa á þeirri leið,“ segir Guðlaugur Þór Þórðarson.

Umhverfisáhrif fjármálafyrirtækja

Við mat á umhverfisáhrifum fjármálafyrirtækja nægir ekki að skoða losun gróðurhúsalofttegunda út frá rekstri. Umhverfisspor markast í gegnum útlán og fjárfestingar og þarf að mæla.

Landsbankinn leggur áherslu á þrjú heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna í sinni starfsemi sem miða að því að hámarka jákvæð áhrif bankans á umhverfið. Eitt þeirra, heimsmarkmið 12, fjallar um ábyrga neyslu og framleiðslu. Með því að vinna að því markmiði skapast hegðunarmynstur sem leiðir til minni kolefnislosunar. „Áhrif fjármálafyrirtækja á umhverfið eru að mestu leyti óbein en eru að öllum líkindum töluverð“, segir dr. Reynir Smári Atlason, sérfræðingur í sjálfbærni hjá Landsbankanum.

Það þýðir að þegar fjármálafyrirtæki gefur upp losun gróðurhúsalofttegunda frá sínum rekstri er yfirleitt aðeins lítill hluti sögunnar sagður. „Mestu loftslagsáhrif fjármálafyrirtækja, og þá sérstaklega banka, eru í gegnum lána- og eignasöfn þeirra. Þar liggja gríðarleg tækifæri fyrir banka til að hafa jákvæð áhrif í þágu sjálfbærni, í gegnum verkefni sem þeir kjósa að lána til eða fjárfesta í. Og þetta þarf að mæla til að sjá raunverulega áhrifin,“ segir Reynir Smári.

Þróa alþjóðlegan loftslagsmæli fyrir banka

Það hefur hingað til reynst bönkum erfitt að birta upplýsingar um óbeina losun gróðurhúsalofttegunda, því aðferðafræðina hefur einfaldlega skort og upplýsingagjöf um útlána- og fjárfestingasafn banka hefur verið mjög mismunandi.

„Landsbankinn tók mjög stórt skref fram á við á síðasta ári þegar hann gerðist aðili að alþjóðlega verkefninu PCAF (e. Partnership for Carbon Accounting Financials), einn banka á Íslandi. Innan PCAF er þróuð aðferðafræði til að reikna og skilja óbeina kolefnislosun fjármálafyrirtækja. Sérfræðingar Landsbankans taka virkan þátt í að þróa loftslagsmæli sem er sérsníðinn að fjármálafyrirtækjum og gerir þeim kleift að mæla og greina frá kolefnislosun í lána- og eignasafni þeirra. Erlendir bankar eru nú þegar byrjaðir að birta upplýsingar um óbein umhverfisáhrif, sem byggjast á þessari aðferðafræði. Landsbankinn hefur sett sér það markmið að birta upplýsingar um losunarumfang lána- og eignasafn síns. Þetta markmið verður unnið í gegnum aðild að PCAF-loftslagsmælinum. Það er flókið og vandasamt verkefni að kortleggja kolefnislosun lána- og eignasafna en þessi aðferðafræði miðar að því að gera bönkum kleift að mæla losunina á vísindalegan og samræmdan hátt,“ segir Reynir Smári.

Flokkunarkerfi ESB sigtar út sjálfbæra fjárfestingarkosti

Rekstur fyrirtækja og þau verkefni sem ráðist er í hafa eðlilega mismunandi og mismikil umhverfisáhrif. Það er því gjarnan erfitt fyrir fjárfesta að vita hvort fjárfestingarverkefni, eða rekstur fyrirtækja, stuðli almennt að sjálfbærni. Á yfirborðinu getur verkefni eða rekstur lofað góðu með tilliti til sjálfbærni, en óbein áhrif geta þó verið mikil. Slík áhrif eru yfirleitt ekki augljós og gjarnan þarf sérfræðiálit til. Evrópusambandið hefur því birt flokkunarkerfi (e. EU Taxonomy) sem lýsir aðgerðum sem stuðla að loftslagsmarkmiðum Evrópusambandsins og Parísarsamkomulagsins. Flokkunarkerfið byggir á sex aðgerðaflokkum sem fjárfestingarverkefni geta fallið í.

Reynir Smári, sérfræðingur í sjálfbærni hjá Landsbankanum, segir að áhrif fjármálafyrirtækja á umhverfið séu að mestu leyti óbein. FRÉTTABLAÐIÐ/SIGTRYGGUR

Flokkunarkerfi Evrópusambandsins

Mótvægisaðgerðir í loftslagsmálum

Aðlögunaraðgerðir í loftslagsmálum

Sjálfbærni og verndun sjávar

Skifti yfir í hringrásarhagkerfi

Mengunarvarnir og eftirlit

Verndun og endurheimt líffræðilegrar fjölbreytni og vistkerfa

Fyrstu tveir flokkarnir hafa verið birtir og eru nokkuð ítarlegir, en næstu fjórir verða birtir fyrir lok árs 2021. Evrópusambandið telur að starfsemi stuðli að sjálfbærni hafi hún jákvæð áhrif á eitt þessar viðfangsefna, og ekki umtalsverð neikvæð áhrif á hin.

„Hér er því komin nokkurs konar reglubók fyrir leikmenn í hagkerfinu. Nú geta evrópsk fyrirtæki á fjármálamarkaði illmögulega birt upplýsingar um sjálfbærniþróun sína hjá fjárfestingarverkefna án þess að nefna hvort starfsemin uppfylli viðmið flokkunarkerfis Evrópusambandsins. Í öllu falli er flokkunarkerfið nytsamlegt til að spyrja fyrirtæki dýpri spurninga um upplýsingagjöf og koma í veg fyrir grænþvott,“ segir Reynir Smári.

Flokkunarkerfi ESB mun hafa meiri áhrif á Íslandi

„Flokkunarkerfi Evrópusambandsins er nú þegar í einhverri notkun á Íslandi,“ segir Reynir Smári. „Fjármálaafurðir og grænar skuldabréfaútgáfur sem styðjast við flokkunarkerfið eru þegar til. Þó er vert að benda á að helstu atvinnuvegir Íslands munu geta stuðst mun betur við flokkunarkerfið þegar það hefur verið útfært frekar. Núverandi útgáfa tekur til dæmis ekki tillit til sjávarútvegs með beinum hætti. Hins vegar eru stórir flokkar innan kerfisins sem eru vel útskýrðir og eiga mögulega vel við Ísland. Það er því ekkert því til fyrirstöðu að íslenskir aðilar styðjast við flokkunarkerfið.“

„Sérfræðingar Landsbankans taka virkan þátt í að þróa loftslagsmæli sem er sérsníðinn að fjármálafyrirtækjum og gerir þeim kleift að mæla og greina frá kolefnislosun í lána- og eignasafni þeirra.“

Hagkerfin sífellt að þróast í átt að sjálfbærni

„Kröfurnar um sjálfbærni og aukna samfélagsábyrgð fyrirtækja eru sífellt að aukast. Þess er ekki langt að bíða að það verði ekki lengur nóg að birta upplýsingar. HSBC reið á vaðið núna í október og tilkynnti að bankinn stefni á að verða kolefnishlutlaus árið 2050, að meðtöldu útlána og eignasafni sínu. HSBC er þarna að taka mjög afgerandi hlutverk sem virkur aðili í því umbreytingarferli sem hagkerfi eru að ganga í gegnum í átt að sjálfbærni. HSBC mun nýta meira en 750 milljarða Bandaríkjadala á næstu tíu árum í slíka fjármögnun. Það sem er merkilegt við markmið HSBC er að bankinn mun þannig vísitandi hafa jákvæð áhrif á rekstur annarra fyrirtækja, með víðeigandi vöruframboði, lánveitingum og fjárfestingum,“ segir Reynir Smári að lokum.

Valdefling kvenna til sóknar

Jákvæðar breytingar í átt að kynjajafnrétti hafa átt sér stað á undanförunum áratugum en staða kvenna og stúlkna er víða afar bágborin. Þróunarsamvinna Íslands og Malaví á sér langa sögu.

Undanfárin áratug hefur Ísland trónað á toppi lista World Economic Forum sem mælir stöðu kvenna í samfélögum en Malaví hefur setið á botni listans í 112. sæti.

Um aldamótin var ljóst að ekki væri mögulegt að draga úr fátækt í heiminum nema vinna gegn kynjasmunum. Valdefling kvenna og stúlkna var því rauður þráður í gegnum þúsaldarmarkmiðin. Við gerð heimsmarkmiðanna þótti sýnt að jafnrétti kynjanna væri grunnforsenda árangurs allra markmiðanna og því var það áfram samfíð öllum markmiðunum en einnig sett sérstakt markmið; heimsmarkmið númer fimm.

Þróunarsamvinna Íslands og Malaví á sér langa sögu en á síðasta ári fögnuðu ríkin 30 ára samstarfsafmæli. Áhersla á aukid jafnrétti kynjanna hefur spilað stórt hlutverk, einkum á undanförunum árum. Stuðningi Íslands er beint til Mangochi-héraðs. Þrátt fyrir að Malaví og Ísland séu svipuð að stærð, eru íbúar Mangochi-héraðs tæplega fjórum sinnum fleiri en allir Íslendingar. Í Mangochi styður Ísland meðal annars við valdeflingu kvenna með því að styrkja starf héraðsins í heilbrigðis-, vatns- og menntamálum.

Þróunarsamvinna Íslands og Malaví á sér langa sögu. Áhersla á aukid jafnrétti kynjanna hefur spilað stórt hlutverk, einkum á undanförunum árum.

Frá Malaví þar sem Íslendingar hafa rétt hjálparhönd við uppbyggingu.

Ísland vinnur markvisst að því að draga úr fátækt í Malaví með störfum sínum í Mangochi í anda heimsmarkmiðanna.

ÖSSUR
LIFE WITHOUT LIMITATIONS

Við styðjum
Heimsmarkmið
Sameinuðu þjóðanna

3

HEILSA OG VELLIÐAN

5

JAFNRÉTTI KYNJANNA

12

ÁBYRG NEYSLA OG FRAMLÆGSLA

13

ADGERÐIR Í LOFTSLAGSMÁLUM

Össur styður Heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna um sjálfbæra þróun og hefur valið að leggja sérstaka áherslu á fjögur þeirra. Við bjóðum upp á vörur og þjónustu sem stuðla að góðri heilsu og velliðan, notum ábyrgar framleiðsluaðferðir, styðjum aðgerðir í loftslagsmálum og vinnum að jöfnum rétti kynjanna.

WWW.OSSUR.IS

Ísland styður við starf tólf grunnskóla í Mangochi héraði. Hér eru börn og fullorðnir að sækja vatn. MYND/UTANRÍKISRÁÐUNEYTTIÐ/GUNNISAL

Einstakur árangur hefur unnist á þessum sviðum. Bætt aðgengi kvenna að mæðra- og ungbarnaþjónustu, þjálfun heilbrigðisstarfsfólks og bygging sjúkrahúsa og fæðingardeilda í héraðinu hefur haft þau áhrif að dauðsföllum af völdum barnsburðar fækkaði um 40 prósent milli 2012-2017.

Frá 2017 hafa þrjú sveitarfélög í Mangochi fengið ODF-vottun, sem þýðir að öll heimili hafa viðunandi hreinlætisaðstöðu, aðgang að salerni og aðstöðu til handþvotta. Varla þarf að ítreka mikilvægi handþvotta þegar farsóttir ganga yfir. Aðgengi að drykkjavatni í grennd við heimili hefur dregið úr vinnu stúlkna, sem bera meginábyrgð á því að sækja vatn til heimilishalds, og gefið þeim frekari tækifæri til menntunar.

Ísland styður við starf tólf grunnskóla í Mangochi-héraði, sem þó telja rúmlega tvöfalt fleiri nemendur en eru í öllum grunnskólum Reykjavíkur. Náðst hefur nokkuð jafnt kynjahlutfall í

þessum skólum, þar sem markvisst er unnið að úrbótum á þeim sviðum sem valda því að stúlkur hætta námi. Boðið er upp á heitar skólamáltíðir, byggð hafa verið kyngreind klósett, aðstaða er fyrir stúlkur á blæðingum og aðstaða nemenda í bekkjum hefur verið bætt. Nemendum í hverri kennslustofu fækkaði um 41 prósent frá 2017-2019 en þó eru enn 129 nemendur að meðaltali í hverri stofu.

Ísland vinnur markvisst að því að draga úr fátækt í Malaví með störfum sínum í Mangochi í anda heimsmarkmiðanna. Áframhaldandi áhersla er á markmiðin er snúa að því útrýma hungri (2), auka heilsu og velliðan (3), menntun (4), sjálfbæra orku (7), góð atvinnutækifæri og hagvöxt (8) og tryggja frið og réttlæti (16), en meginsteff í öllu starfi Íslands í Malaví er heimsmarkmið fimm um jafnrétti kynjanna og styrking á stöðu kvenna og stúlkna, því jöfn þátttaka og staða kynjanna er burðarstólpi framfara allra samfélaga.

Viðbrögð Norðurlandanna við heimsmarkmiðum SP

Benoit Chéron er sérfræðingur í sjálfbærri þróun hjá KPMG á Íslandi. Stine Lise Hattestad Bratsberg er meðeigandi hjá KPMG í Noregi og stýrir þar þjónustu á sviði sjálfbærrar þjónustu bæði fyrir opinbera aðila og einkageirann. Þau eru sameiginlega höfundar þessarar greinar.

Árið 2015 samþykktu Sameinuðu þjóðirnar (SP) áætlun um sjálfbæra þróun fyrir 2030. Í þessari áætlun var sett fram sameiginleg sýn fyrir hagfelldan og sjálfbærari heim. Með 17 heimsmarkmiðum um sjálfbæra þróun í forgrunni, hefur þessi sýn vakið heimsbyggðina til umhugsunar og varðað leiðina fyrir leiðtoga um allan heim til að takast sameiginlega á við forgangsverkefni eins og að útrýma hungri og fátækt, draga úr ójöfnuði, stuðla að friði og farsæld og vernda náttúru og líffræðilega fjölbreytni.

Heimsmarkmið SP hafa orðið að mikilvægum ramma fyrir opinbera aðila og einkageirann, til að móta og aðlaga eigin stefnu fyrir 2030. Í janúar 2016, innan við einu ári eftir að áætlunin var samþykkt, höfðu meira en 40% af 200 stærstu fyrirtækjum heims meðtekið heimsmarkmiðin og gert þau að sínum.

Heimsmarkmiðin eru þannig úr garði gerð að þau má aðlaga að öllum kimum hagkerfisins. Þau eru víðeigandi fyrir þróuð lönd jafnt sem þróunarlönd, framkvæmanleg fyrir hreinan og sanngjarnan vöxt, og (þetta kemur mögulega á óvart) gróðavænleg þar sem þau verðlauna fyrirtæki sem beita aðferðarfræði nýsköpunar við sjálfbærni með verðmætasköpun til langs tíma að leiðarljósi. Fyrir á þessu ári birtist frétt í Financial Times þar sem fram kom að „... meira en helmingur ábyrgra fjárfestingasjóða hefðu staðið sig betur en aðrir sjóðir samkvæmt heimsvisitölu í niðursveiflu markaðarins með því að forðast fjárfestingar í olíu- og orkugeira sem hafa dregið niður óvirka (e. passive) sjóði“.

Í september árið 2016 var KPMG í Noregi, boðið af SP að sitja svokallað „High-Level Political Forum (HLFP)“ til að tala um hvernig

Stine Lise Hattestad Bratsberg er meðeigandi hjá KPMG í Noregi og stýrir þjónustu á sviði sjálfbærrar þjónustu fyrir opinbera aðila og einkageirann.

einkageirinn væri að nýta ramma heimsmarkmiðanna við að móta sín markmið í sjálfbærni. Þar var tekið til þátta eins og ófjárhagslegra upplýsinga (e. non-financial reporting) byggðum á heimsmarkmiðunum með hag fjárfesta, eftirlitsaðila, starfsfólks og annarra hagaðila að leiðarljósi. Leitað var leiða til að takast á við áhættur sem falist gætu í hagkerfinu með því að greina viðskiptalíf, opinbera þjónustu og hagkerfið út frá hverju hinna 17 heimsmarkmiða.

Nú árið 2020, þegar eingöngu tíu ár eru til stefnu til að ná markmiðum áætlunarinnar, vinna sveitarfélög, hagsmunasamtök og borgaraleg samtök öll að sama marki. Í einkageiranum vinna stórfyrirtæki jafnt sem lítil og meðalstór fyrirtæki sem og fjölskyldufyrirtæki að því að leggja sín lóð á vogarskálarnar.

En hvað þýða heimsmarkmiðin í okkar samhengi nú í miðjum

alheimsfaraldri COVID-19? Þetta er spurning sem einkageirinn, fyrirtæki og stofnanir um allan heim spyrja sig um þessar mundir. Hvernig má framfylgja markmiðum staðbundnið sem sett eru annars staðar og undir öðrum kringumstæðum?

Fyrir í þessari viku fékk Norræni þróunarsjóðurinn (e. Nordic Development Fund-NDF) 350 milljóna evra aukafjárveitingu. Þetta fjármagn mun nýtast til að vinna að frekari skilgreiningum á norrænum gildum og til baráttu gegn loftslagsvá þróunarlandanna sem sannarlega er ekki vanþörf á. Slík samvinna þvert á landsvæði er góð, en átakið þarf að eiga sér stað heima ekki síður en að heiman.

Í áætluninni fyrir 2030 er tekið fram að heimsmarkmiðin þurfi að þýða og staðfæra í hverju landi. Þessi vinna er hafin í Noregi og hafa stjórnvöld boðið öllum

Benoit Chéron er sérfræðingur í sjálfbærri þróun hjá KPMG á Íslandi. MYNDIR/ÁSENDAR

geirum landsins að borðinu og að koma á framfæri ekki bara áskorununum heldur einnig taka fram hvað þau sjá sem tækifæri í þessu framtaki til að ná settum markmiðum.

Í síðasta mánuði var tekið stórt skref á Íslandi þegar stjórnvöld og meginhluti fyrirtækja á íslenskum fjármálamarkaði skrifuðu undir viljayfirlýsingu um að nýta fjármagn til að viðhalda sjálfbærri þróun og taka tillit til alþjóðlegra skuldbindinga Íslands og þeirra viðmiða sem stjórnvöld hafa sett sér. Þar má nefna markmiðið um kolefnishlutlaust Ísland og markmiðið um að dregið verði úr losun gróðurhúsalofttegunda. Aukin

samvinna er fagnaðarefni og leiðin til að ná árangri.

SP hafa horft til Finnlands sem leiðtoga á meðal Norðurlandanna, en öll Norðurlöndin; Danmörk, Finnland, Ísland, Noregur og Svíþjóð hafa sína sérstöku styrkleika og áskoranir og þau geta lært hvert af öðru. Efnahagslegir hagsmunir okkar þvera landamæri og þá ætti hið sama að eiga við um hvernig við nálgumst heimsmarkmiðin. Stjórnvöld og viðskiptalíf á Norðurlöndum verða að grípa til sameiginlegra aðgerða bæði heima og að heiman og skuldbinda sig til að ná markmiðum áætlunarinnar fyrir 2030 og byggja aftur betra og grænna samfélag.

Covid og nýr veruleiki

Nýtum tímann, mótum aðgerðir sem skipta máli til framtíðar.

Minum á vefund á vegum KPMG og Festu kl. 11:00 í dag, föstudaginn 30. október

Frábærir fyrirlesarar. Frekari upplýsingar á kpmg.is

Raunhæf en metnaðarfull markmið

ÁTVR hefur frá árinu 2016 unnið að innleiðingu heimsmarkmiða Sameinuðu þjóðanna um sjálfbæra þróun í ferla fyrirtækisins og góður árangur náðst við að ná settum markmiðum.

ÁTVR hefur frá upphafi unnið markvisst að því að innleiða heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna um sjálfbærni í ferla fyrirtækisins, en sex markmiðanna falla sérstaklega vel að áherslum ÁTVR. Þau eru Heilsa og vellíðan (3), Jafnrétti kynjanna (5), Góð atvinna og hagvöxtur (8), Ábyrg neysla og framleiðsla (12), Aðgerðir í loftlagsmálum (13) og Samvinna um markmiðin (17),“ upplýsir Sigrún Ósk Sigurðardóttir, aðstoðarforstjóri ÁTVR.

Markmiðið Heilsa og vellíðan birtist meðal annars í því að stöðugt er unnið að því að vinnustaðurinn sé heilsueflandi. Öryggi og heilsa starfsfólks eru ávallt forgangsverkefni.

„Við framfylgjum stefnu stjórnvalda um bættu lýðheilsu og samfélagslega ábyrgð í áfengis- og tóbaksmálum, í sátt við samfélagið. Hornsteinninn í samfélagsábyrgð ÁTVR er ábyrg sala áfengis sem endurspeglast meðal annars í því að engar söluhvetjandi aðgerðir eru í starfseminni, heldur er megináherslan á góða og ábyrga þjónustu. Önnur mikilvæg áhersla í samfélagsábyrgð er skilríkjaeftirlit til að tryggja að allir viðskiptavinir hafi náð áfengiskaupaaldri,“ útskýrir Sigrún Ósk.

Með 5. heimsmarkmiði Sp, Jafnrétti kynjanna, njóti allt starfsfólk sömu virðingar og hafi jafna stöðu innan fyrirtækisins. Jafnlaunavottun er viðhaldið og unnið er eftir jafnréttisáætlun fyrirtækisins.

„Áttunda heimsmarkmiðið er Góð atvinna og hagvöxtur. Þar leitumst við eftir að vinnustaðurinn sé eftirsóknarverður þar sem samskipti einkennast af lipurð, þekkingu og ábyrgð. Við leggjum áherslu á að starfsfólk geti vaxið í starfi og aflað sér þekkingar sem stuðlar að starfsánægju og framúrskarandi þjónustu. Stefnt er að því að söluvörur Vínbúðanna séu framleiddar samkvæmt alþjóðlegum samþykktum og siðareglum og við aðstoður sem eru góðar, bæði fyrir starfsfólk og umhverfið.“

Góð norræn samvinna

Með því að framfylgja 12. heimsmarkmiði Sp, Ábyrgri neyslu og framleiðslu, beinir ÁTVR sjónum sínum að vörumbúðum. Á vef Vínbúðanna má meðal annars sjá útreikning á áætluðu kolefnisfótspori allra áfengisumbúða. Lögð er áhersla á sjálfbært efnisval og endurvinnslu í Vínbúðunum. ÁTVR hefur sett sér stefnu í umhverfismálum þar sem markvisst er unnið að því að ná 98 prósent endurvinnsluhlutfalli árið 2030. Í dag er stefnan að ná 94 prósent hlutfalli.

Þrettánda heimsmarkmið Sp er Aðgerðir í loftlagsmálum og segir Sigrún Ósk að loftlagsmarkmið ÁTVR til ársins 2030 sé 40 prósent samdráttur á útblæstri gróðurhúsalofttegunda, miðað við árið 2016.

„Við höfum orkusparnað í fyrir-rúmi ásamt því að draga úr losun koltvísýrings (CO2). Sjónum er beint að orkunotkun fyrirtækisins

Sigrún Ósk við nýja hleðslustöð við höfuðstöðvar ÁTVR. FRÉTTABLAÐIÐ/STEFÉAN

og áhersla lögð á endurnýjanlega orku í öllu framleiðsluferlinu, ásamt sjálfbærum ræktunaraðgerðum, til dæmis bindingu kolefnis.“

Samvinna um markmiðin, er 17. heimsmarkmiðið sem ÁTVR fylgir.

„ÁTVR styrkir samvinnu við ýmsa aðila, jafnt innanlands og á alþjóða vettvangi, í því skyni að ná

markmiðum. Við leggjum áherslu á norræna samvinnu, samstarf við alþjóðleg samtök auk samtaka innan iðnadarins, vottunaraðila og frjáls félagasamtök,“ útskýrir Sigrún Ósk.

Heimsmarkmiðin áskorun

ÁTVR vinnur með systurfyrirtækjum sínum á Norðurlöndunum

og eru heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna notuð sem rammi utan um sameiginleg verkefni. Norrænu einkasöluvarnarnar eru Alko í Finnlandi, Systembolaget í Svíþjóð, Vinmonopolet í Noregi, Rús-drekkasöla Landsins í Færeyjum og Vínbúðin.

„Nú er til að mynda unnið í vatni og mannréttindum í aðfangakeðjunni og þar áður var unnið í orkunotkun og kolefnis-spóri umbúða sem tengist heimsmarkmiði um aðgerðir í loftlagsmálum. Á næsta ári verður unnið með líffræðilegan fjölbreytileika,“ upplýsir Sigrún Ósk.

„Núverandi verkefni felst í að kanna hvaða áhrif vatnsnotkun við áfengisframleiðslu hefur í framleiðslulöndunum og vekja athygli á hugsanlegum neikvæðum áhrifum í aðfangakeðjunni sem vatnsnotkun í framleiðslu afurða getur haft á mannréttindi.“

Í næsta mánuði verður svo haldin ráðstefna í netheimum um vatns- og mannréttindi þar sem ný skýrsla og helstu áskoranir til úrbóta verða kynntar.

„Að vinna í samræmi við heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna er áskorun sem snertir alla þætti í rekstri. Mikilvægt er að setja sér raunhæf en metnaðarfull markmið, þannig getum við stuðla að betra samfélagi,“ segir Sigrún Ósk.

Sjá nánar á vinbudin.is

HEIMSMARKMIÐIN
Markmið Sameinuðu þjóðanna um sjálfbæra þróun

Heimsmarkmiðin í Kópavogi

Fyrirtæki og stofnanir innleiða heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna um sjálfbæra þróun

Kópavogsbær vinnur markvisst að innleiðingu heimsmarkmiða Sameinuðu þjóðanna um sjálfbæra þróun í starfsemi bæjarfélagsins.

Markaðsstofa Kópavogs hvetur fyrirtæki og stofnanir í Kópavogi til að undirrita viljayfirlýsingu um innleiðingu heimsmarkmiða Sameinuðu þjóðanna og sýna þannig samfélagslega ábyrgð í verki. Rekstraraðilar eru hvattir til að mæta heimsmarkmiðin við sinn rekstur og innleiða þau markmið sem best passa hverjum í stefnu sína og daglegan rekstur.

Gerum Kópavog, Ísland og heiminn allan að betri stað til að búa og starfa í.

Nánari upplýsingar á www.markadsstofakopavogs.is/heimsmarkmidin

Markaðsstofa
Kópavogs

Kópavogsbær

Björn Jónsson hjá Markaðsstofu Kópavogs og Auður Finnbogadóttir, verkefnastjóri stefnumótunar hjá Kópavogsbæ. Í baksýn má sjá sjá Smáralind og atvinnusvæði þar um kring. FRÉTTABLAÐIÐ/STEFÁN

Heimsmarkmiðin í Kópavogi

Kópavogur tekur þátt í brautryðjendaverkefni Efnahags- og framfarastofnunar Evrópu um innleiðingu heimsmarkmiða Sameinuðu þjóðanna í borgum, sveitarfélögum og svæðum.

Fyrir tveimur árum varð Kópavogsbær þátttakandi í þessu spennandi og mikilvæga verkefni. Í skýrslu OECD um stöðu Kópavogs í innleiðingarferli heimsmarkmiða Sameinuðu þjóðanna um sjálfbæra þróun kemur fram að frammiastaða bæjarins er vel yfir meðaltali OECD.

„Innleiðing heimsmarkmiðanna er komin vel á veg í starfsemi bæjarfélagsins og undirstofnunar þess. Merki um það má finna í starfsemi leik- og grunnskóla, við vinnslu nýrra draga að aðalskipulagi, tilkomu geðræktarhúss, innleiðingu Barnasáttmála Sameinuðu þjóðanna og með norrænu samstarfi menningarhúsa á Norðurlöndunum, sem Kópavogur leiðir,“ upplýsir Auður Finnbogadóttir, verkefnastjóri stefnumótunar hjá Kópavogsbæ.

Mikilvæg samstaða fyrirtækja og stofnana í Kópavogi Í Kópavogi hafa fyrirtæki og stofnanir undirritað viljayfirlýsingu um innleiðingu heimsmarkmiða Sameinuðu þjóðanna.

„Til að árangur verkefnisins verði sem allra mestur er mikilvægt að fyrirtæki og stofnanir í bæjarfélaginu taki höndum saman og styðji innleiðinguna með samstilltum aðgerðum. Markaðsstofa Kópavogs hefur hrint af stokkunum verkefni þar sem rekstraráðilar í bæjarfélaginu eru hvattir til að máta heimsmarkmiðin við sinn rekstur og velja þau heimsmarkmið sem best passa þeirra starfsemi,“ upplýsir Björn Jónsson hjá Markaðsstofu Kópavogs.

Hann mælir með að þau heimsmarkmið sem valin hafa verið til skráningar í sameiginlegum gagnagrunni Markaðsstofnunar

Allir vinni saman að því að bæta umhverfið og samfélagið og gera Kópavog, Ísland og heiminn allan að betri stað til að búa og starfa í.

verði höfð í forgangi, eins og mögulegt er. „Markmiðin voru valin með aðstoð rýnihóps aðildarféлага Markaðsstofunnar. Þar eru heimsmarkmið sem helst tengjast daglegum rekstri fyrirtækja og stofnana, og sem talið er að rekstraráðilar geti best náð fram með jákvæðum hætti. Þátttakendur í verkefninu eru hvattir til að ná mælingu á núverandi stöðu ýmissa þátta starfsemi sinnar og setja jafnframt markmið um framfarir til ársins 2024,“ útskýrir Björn.

Mörg fyrirtæki þegar farin af stað í markmiðavinnu

Verkefninu var formlega hleypt af stokkunum í lok september, þegar ellefu fyrirtæki undirrituðu viljayfirlýsingu um innleiðingu heimsmarkmiða Sameinuðu þjóðanna um sjálfbæra þróun. Fyrirtækin eru Íslandsbanki, Reginn, Sky Lagoon, Prófitó bókhaldshús, BYKO, Festi, Valka, Mannvit, Tryggingastofnun, Hótel Kríunes og Brunabótafélag Íslands og fleiri aðilar hafa þegar bæst í hópinn.

„Með verkefninu vill Markaðsstofa Kópavogs hvetja fyrirtæki og stofnanir í bænum til að innleiða heimsmarkmiðin í stefnu sína og daglegan rekstur og sýna þannig samfélagslega ábyrgð í verki. Allir vinni saman að því að bæta umhverfið og samfélagið og gera Kópavog, Ísland og heiminn allan

Forstjórar í Kópavogi með viljayfirlýsingu um innleiðingu heimsmarkmiða.

að betri stað til að búa og starfa í,“ segir Björn.

Ármann Kr. Ólafsson, bæjarstjóri í Kópavogi, tekur í sama streng.

„Það er ánægjulegt að finna þennan mikla áhuga hjá fyrirtækjum í Kópavogi á jafn mikilvægu samfélagsmáli sem innleiðing heimsmarkmiðanna er,“ segir Ármann Kr.

Nánari upplýsingar og leiðbeiningar á markaðsstofakopavogs.is/ heimsmarkmiðin og kopavogur.is/ heimsmarkmiðin

Heimsmarkmiðin okkar

Markmið	Mæling	Mælieining	
3. Hælsu- og velferðar mál	Heilsuefning starfsfólks	Eru heilsustyrkir eða heilsufarsmælingar í boði fyrir starfsfólk?	Já/nei
5. Væðing atvinnu	Starfsánægja	Árleg starfsánægjukönnun	Já/nei
4. Væðing atvinnu	Allt starfsfólk fái starfstengda símenntun	Fjöldi klst. sem starfsmenn fá að meðaltali á ári	Klst. á starfsmann
5. Væðing atvinnu	Jákvæð samskipti á vinnustað	Fræðslu- og aðgerðaáætlun um hvernig taka skal á einelti, kynferðislegu áreitni og öðru óréttlæti	Já/nei
8. Væðing atvinnu	Sömu laun fyrir sömu vinnu	Jafnlaunavottun / jafnlaunayfirlýsing	Já/nei
9. Væðing atvinnu	Atvinna fyrir alla, einnig jaðarhópa	Eru í boði störf fyrir fólk sem tilheyrir jaðarhópum, þarfnast endurhæfingar eða virkjunar í starfi?	Já/nei
9. Væðing atvinnu	Stuðningur við nýsköpun	Markviss áætlun um þróun og nýsköpun	Já/nei
12. Væðing atvinnu	Ábyrg innkaup	Gild innkaupastefna sem unnið er eftir	Já/nei
	Flokkun á sorpi	Mæla magn úrgangs á ári	Kg
	Minnka umbúðir	Hætta að nota einnota umbúðir þar sem það er mögulegt	Já/nei
13. Væðing atvinnu	Minnka orkunotkun	Mæla orkunotkun á rafmagni	Orka m²
	Vistvænni samgöngur fyrirtækis	Ökutæki sem nota vistvæna orkugjafa	Hlutfall
	Vistvænni samgöngur starfsfólks	Samgöngustyrkir fyrir starfsfólk til og frá vinnu	Já/nei
16. Væðing atvinnu	Ábyrg starfsemi	Fyrirtæki setji sér skriflegar siðareglur til að starfa eftir	Já/nei

Þau taka þátt í að skapa framtíðina

Ungmennaráð heimsmarkmiða Sameinuðu þjóðanna er skipað 12 börnum á aldrinum 13 til 18 ára. Í ráðinu sitja krakkar hvaðanæva af landinu sem vilja leggja sitt af mörkum til málefnsins.

Sandra Guðrún Guðmundsdóttir sandragudrun@frettabladid.is

Núverandi ráð hóf störf nú í september en það er skipað til eins árs í senn og starfstíminn fylgir skólaárinu. Öllum börnum á Íslandi er boðið að sækja um aðild í ráðinu og er sérstök valnefnd skipuð til að raða saman fjölbreyttu ráði. Sú valnefnd er að sjálfsögðu einnig skipuð ungmennum. Ungmennaráðið heyrir undir forsætisráðuneytið og vinnur einnig í nánú samstarfi við önnur ráðuneyti í gegnum verkefnastjórn heimsmarkmiðanna þar sem ráðið á áheyrnarfulltrúa og tekur þátt í fundum þegar þannig liggur við. Í lok hvers starfsárs á ungmennaráðið fund með ríkisstjórninni þar sem lagðar eru fram helstu tillögur ársins en auk þess getur ráðið ávallt sent ráðherrum erindi eða óskað eftir fundum ef tilefni er til. Ungmennaráðið er með starfsmann á skrifstofu Umboðsmanns barna á Íslandi, en stýrir vinnu sinni þó sjálf, ákveður sín eigin verkefni og fylgir þeim málefnum sem þeim þykir mikilvægust.

Fréttablaðið ræddi við fjóra meðlimi Ungmennaráðsins til að heyra meira um starf ráðsins og hvað hafi orðið til þess að þau sóttust eftir því að taka þátt í því.

Ingibjörg Elka er 13 ára og býr í Grímsnes- og Grafningshrepp á Suðurlandi. Hún er fædd í Danmörku og hefur einnig búið í Frakklandi og Senegal. Hún hefur því mikla þekkingu á mismunandi menningarheimum og hefur ferðast mikið. Finnur Ricart er 18 ára. Hann er búsettur í Hollandi eins og er, þar sem hann stundar nám í sjálfbærnivísindum við Utrecht-háskóla. María Sjöfn er 14 ára og úr Kópavoginum en pabbi hennar er bandarískur svo hún á ættir þangað. Hún hefur mikinn áhuga á söng- og leiklist og sat í nemendaráði skólans síns og félagsmiðstöðvaráði. Urður er 17 ára frá Suðurnesjunum. Hún er alltaf með nóg fyrir stafni og hefur til að mynda verið iðin í körfubolta og leiklist á undanförunum árum.

Hvert er hlutverk ungmennaráðsins?

María: Ungmennaráðið gefur okkur yngri kynslóðinni rödd, rödd fyrir breytingu, rödd fyrir skoðanir og rödd fyrir framtíðina. Þetta er mikilvægt vegna þess að við sem yngri kynslóð erum framtíðin ekki bara þjóðarinnar heldur heimsins, og við viljum fá tækifæri til þess að geta tjáð okkur.

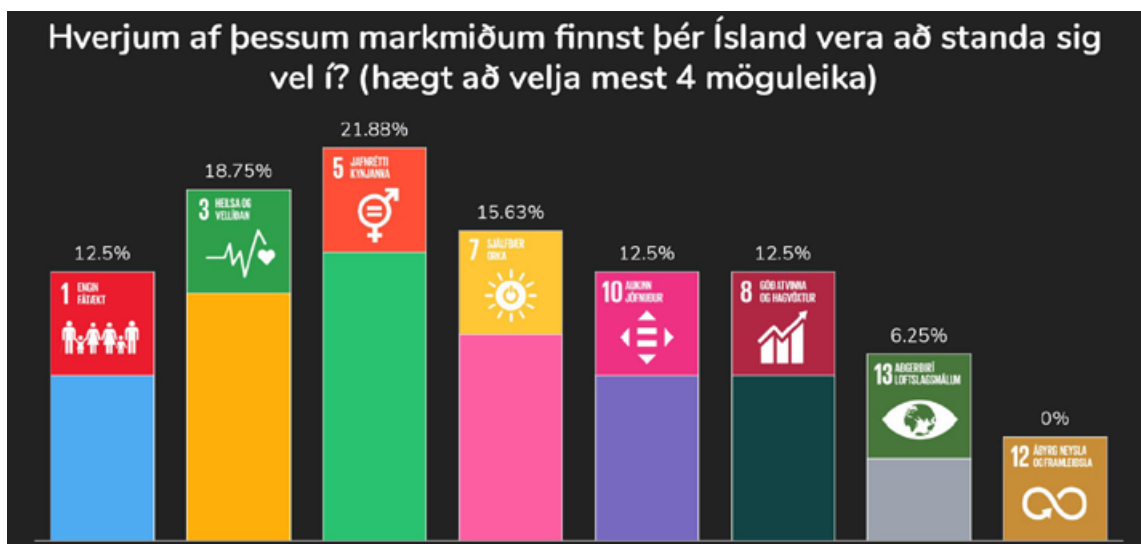
Hvers vegna hafði þú áhuga á heimsmarkmiðunum?

Ingibjörg: Það er ennþá fátækt og mikil mismunur á Íslandi og það þarf að útrýma því. Bara það að sumir búi við það að vita ekki hvort þeir eigi nægan pening til að geta borðað út mánuðinn eða fái ekki vinnu við það sem þau hafa menntað sig í af því að þau eru ekki íslensk er ósanngjarnt. Ég tel að góð innleiðing heimsmarkmiðanna hjálpi til við að útrýma því. Mér finnst æðislegt að við ungmennin fáum að hafa skoðanir og hjálpa til við að finna lausnir.

Finnur: Ég er alltaf að leita að tækifærum þar sem ég get unnið að sjálfbærri þróun og þar sem ég get komið hugmyndum mínum á framfæri. Ég sótti um að taka þátt í ungmennaráði heimsmarkmiða Sameinuðu þjóðanna vísir ég að þar gætu skoðanir mínar fengið rödd og þannig gæti ég hjálpað til við að breyta heiminum.

Krakkarirnir í ungmennaráðinu hittast reglulega á netfundum og ræða málin. Þau hafa gert kannanir sín á milli og má sjá niðurstöður þeirra hér að neðan.

tengd sjálfbærni með öðrum krökkum sem hafa einnig áhuga á því að stuðla að betra samfélagi.

María: Ég byrjaði að hafa áhuga á pólitík fyrir nokkrum árum þegar ég lærði um ástandið í heiminum. Það er svo margt sem mér finnst ekki í lagi og vil hjálpa til við að breyta, til dæmis hlýnun jarðar eða fordómar gegn minnihlutahópum. Þegar ég sá auglýsinguna fyrir ungmennaráð heimsmarkmiða Sameinuðu þjóðanna vissi ég að þar gætu skoðanir mínar fengið rödd og þannig gæti ég hjálpað til við að breyta heiminum.

Hvers vegna er mikilvægt að raddir ungs fólks fái að heyrast?

María: Við unga fólkid erum þau sem munu þurfa að þrifa upp eftir fyrri kynslóðir, allt frá rasisma til hlýnunar jarðar. Þá er það undir okkur komið að laga til, þess vegna verðum við að eiga rödd og taka þátt í ákvörðunum.

Urður: Þetta varðar allt framtíðina og það er mikilvægt að við getum fengið að taka þátt í að skapa hana.

Ingibjörg: Því að það er líka svo mikilvægt að sjá hvernig allir upplifa lífið í dag, líka ungmenni.

Kannski sjáum við einhver vanda-mál sem fullorðna fólkid tekur ekki eftir. Við getum komið með hugmyndir og lausnir sem full-orðna fólkinu myndi kannski ekki detta í hug.

Hvernig geta börn og unglingar á ykkar aldri tekið þátt í að uppfylla heimsmarkmiðin, þó þau sitji ekki í Ungmennaráði heimsmarkmiðanna?

Urður: Fyrst og fremst með að kynna sér markmiðin og vita hvað þau fjalla um. Þá getum við öll unnið saman að því að ná þeim.

Ingibjörg: Einmitt, til dæmis

„Ungmennaráðið gefur okkur yngri kynslóðinni rödd, rödd fyrir breytingu, rödd fyrir skoðanir og rödd fyrir framtíðina.“

með því að segja fjölskyldu og vinum frá þeim til þess að allir geti lagt sitt af mörkum til þess að markmiðin náist. Ef við hjálpumst öll að trúir ég því að þau náist.

Finnur: Við höfum meiri völd en við gerum okkur grein fyrir og þurfum að nýta það. Við þurfum að sýna fram á að það sé hægt að stunda sjálfbæran lífstíl og að það sé gagnlegt bæði nú og í framtíðinni. Það þarf ekki mikið meira en að eiga samræður um heimsmarkmiðin við foreldra okkar, við frændfólk, kennara, og aðra í kringum okkur til að koma okkar hugmyndum á framfæri og þrýsta á að meira verði gert til að vinna að þeim.

Er eitthvað heimsmarkmið sem þér finnst sérstaklega mikilvægt?

Ingibjörg: Markmið 17, samvinna um markmiðin, finnst mér rosalega mikilvægt því eina leiðin til að ná markmiðunum er með samvinna.

Finnur: Heimsmarkmið 13 um loftslagsaðgerðir er mér sérstaklega mikilvægt þar sem það tengist svo mörgum öðrum markmiðum. Það er skylda okkar sem þróaðs ríkis að vinna að markmiði 13 af öllum kröftum, og með því vinnum við líka að markmiðum 1, 2, 3, 6, 7, 10, 11, 14, 15, 16, og 17.

Urður: Ég er sammála því, heimsmarkmið 13 um aðgerðir í loftslagsmálum er sérstaklega mikilvægt núna.

Grundvöllur betra atvinnulífs

Samtök atvinnulífsins hafa síðustu ár verið tengiliður Global Compact hér á landi. Það eru 25 íslensk fyrirtæki, stofnanir og sveitarfélög sem starfa samkvæmt viðmiðum vettvangsins.

Global Compact er á vegum Sameinuðu þjóðanna og er umfangsmesta framtak heims á sviði samfélagsábyrgðar. Í aðild að Global Compact felst yfirlýsing sem er samræmd og viðurkennd á alþjóðavísu. Hún felur í sér ásetning um að innleiða markmið vettvangsins í alla sína starfsemi með það að leiðarljósi að fyrirtækið stuðli að ábyrgum starfsháttum og sýni samfélagsábyrgð í öllum sínum verkum.

„Eitt af því sem ég tel að geri Global Compact að svo öflugum vettvangi er að aðilar vettvangsins geta verið fyrirtæki, stofnanir, borgir, sveitarfélög, frjáls félagsamtök og háskólar. Þetta dregur svo vel fram mikilvægi þess að við vinnum að samfélagsábyrgð á breiðum vettvangi óháð markmiðum rekstrareininga eða eðli rekstrarumgjardar,“ segir Ingibjörg Ösp Stefánsdóttir, verkefnastjóri á samkeppnishæfnisviði Samtaka atvinnulífsins

Í aðild að Global Compact felst ákveðið aðhald þar sem aðilar skila árlega skýrslu þar sem þeir gera grein fyrir því hver staðan er á innleiðingu grundvallarviðmiðanna. „Við sjáum að ársskýrslur fyrirtækja og stofnana eru ár frá ári að taka með meira afgerandi hætti á viðfangsefnum samfélagsábyrgðar og annarra þátta sem snúa að nýjum áskorunum og nútíma stjórnarháttum. Það er afar ánægjulegt. Þannig getur skýrsla til Global Compact verið mikilvæg viðbót við hefðbundna ársskýrsluvinnu. Í þessum skýrslum er gerð grein fyrir tengingu við heimsmarkmiðin en einnig farið yfir þau markmið sem aðilar leggja áherslu á í sinni starfsemi. Öll þessi gögn eru svo aðgengileg í gagnagrunni Global Compact,“ segir Ingibjörg.

Tíu viðmið Global Compact

„Hugmyndin með vettvanginum er að fyrirtæki skuldbindi sig til að vinna að þeim viðmiðum sem sett eru fram í sáttmála hans. Þessi grundvallarviðmið endurspeglar mörg af þeim markmiðum sem Sameinuðu þjóðirnar eru stofnaðar um en eru aðlagðar að viðskiptaumhverfinu.“

Viðmiðin skiptast í fjóra meginflokkar sem eru á sviði mannréttinda, vinnumarkaðsmála umhverfismála og baráttu gegn hvers kyns spillingu. Í hverjum flokki eru síðan tilgreind nákvæmari viðmið fyrir sértækari viðfangsefni.

Mannréttindi

1. Fyrirtæki styðja og virða vernd alþjóðlegra mannréttinda.
2. Fyrirtæki fullvissa sig um að þau gerist ekki meðsek um mannréttindabrot.

Vinnuorkaður

3. Fyrirtæki styðja við félagafrelsi og viðurkenna í raun rétt til kjarasamninga.
4. Fyrirtæki tryggja afnám allrar nauðungar- og þrælunarvinnu.
5. Virkt afnám allrar barnavinnu er tryggt.
6. Fyrirtæki styðja afnám misréttis til vinnu og starfsvals.

Umhverfi

7. Fyrirtæki styðja beitingu varúðarreglu í umhverfismálum.
8. Fyrirtæki hafi frumkvæði að því að hvetja til aukinnar ábyrgðar gagnvart umhverfinu.
9. Fyrirtæki hvetji til þróunar og nýtingar á umhverfisvænni tækni.

Ingibjörg Ösp Stefánsdóttir, verkefnastjóri samkeppnishæfni Samtaka atvinnulífsins. FRÉTTABLAÐIÐ/ANTON

Gegn spillingu

10. Fyrirtæki vinna gegn hvers kyns spillingu, þar með talið kúgun og mútum.

„Með markvissri þróun og samþættingu þessara viðmiða við alla þætti starfseminnar geta fyrirtæki og stofnanir notað Global Compact sem verkfæri. Það styður aðila til að ramma inn stefnu viðkomandi aðila á sviði samfélagslegrar ábyrgðar og tengja hana við grundvallargildi rekstrar fyrirtækisins,“ segir Ingibjörg.

Dýpri nálgun nauðsynleg

„Það að setja samfélagsábyrgð á dagskrá innan fyrirtækja, stofnana eða annarra er um leið afstaða um að samþætta ákveðin gildi við alla þætti reksturs. Í því felst ásetningur um að stuðla að aukinni velferð samfélags, starfsmanna, viðskiptavina og hagsmunaaðila allra. Umhverfismál spila einnig stóran hlut í þessum verkefnum og

svo fleiri þættir. Það er mikilvægt að verkefni samfélagsábyrgðar verði ekki einkamála markaðsdeilda eða nokkurra starfsmanna. Árangur næst ekki í þessum málum nema að nálgunin sé heildstæð og að viðmiðin séu lögð til grundvallar í öllum ákvörðunum í öllum deildum. Sömuleiðis þarf að horfa til virðisdeðjunnar í þessu sambandi og stuðla að því að þeir aðilar sem við erum í viðskiptum við fylgi sömu viðmiðum. Þessari vinnu verður ekki bjargað með nokkurra daga átaki annað slag við þvi eins og ég nefndi áður, þetta snertir alla þætti daglegs reksturs og nær langt umfram lagalegar skyldur fyrirtækja hverju sinni,“ skýrir Ingibjörg frá.

„Því miður eru enn of mörg dæmi um það að fyrirtæki kynni sitt framlag á sviði samfélagsábyrgðar sem stuðning við tiltekin góðgerðarmál eða framlag til skógræktar. Allt verkefni sem eru af hinu góða, sannarlega, en í

umræðunni um samfélagsábyrgð verðum við að ganga lengra ef við ætlum að tryggja samkeppnishæfni okkar til lengri tíma,“ segir Ingibjörg.

Tenging Global Compact og heimsmarkmiða

Markmið Global Compact og heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna kallast á. Í báðum tilfellum eru fyrirtæki hvött til að grundvallarstarfsemi sína á ábyrgum starfsháttum með skýrri áherslu á samfélagsábyrgð og mannréttindi. „Eðlismunurinn liggur í umgjörð verkefnanna. Heimsmarkmiðin eru afmörkuð í tíma, hvatning til okkar allra um þróun í ákveðnum málaflokkum fyrir tiltekinn tíma. Þau eru augljóslega sett fram af stórhug með það fyrir augum að tryggja lágmarks mannréttindi, um allan heim, innan ákveðins tíma. Global Compact er hins vegar vettvangur með formlegri umgjörð og aðhaldi.

„Á Íslandi erum við einstaklega heppin hvað varðar lífsgæði, staðan í jafnréttismálum er góð, menntakerfið öflugt, við eigum hreint vatn og erum rík af náttúruauðlindum.“

Viðmiðin eru ekki með tilgreindan lokadag heldur skuldbinda aðilar sig til að vinna samkvæmt þeim, í stöðugri þróun. Í aðild að vettvanginum felst líka nokkuð aðhald, meðal annars með skýrslugjöf.“

Mikilvægur málaflokkur

Ingibjörg segir samfélagsábyrgð mikilvægan málaflokk sem íslensk fyrirtæki þurfi að huga að. „Bæði vegna þess að öll viljum við stuðla að betra samfélagi með okkar verkum en einnig vegna þess að krafa viðskiptavina, hér heima og um heim allan, varðandi samfélagsábyrgð verður sífellt meiri. Samkeppnishæfni fyrirtækja muni á komandi árum byggja á öðrum mælikvörðum en við þekktum áður. Við séum þegar farin að sjá vísi að þessu í grænni fjármögnun, upprunavottordum og fleiru slíku. Það séu ekki bara einstaklingar sem gera kröfu um ábyrga afstöðu fyrirtækja og stofnana heldur séu það líka fyrirtækin sjálf í viðskiptum sín á milli. Það sem aðgreinir Global Compact frá öðrum verkefnum á þessu sviði er alþjóðleg viðurkenning og þekking viðskiptalífsins á því hvað aðild felur í sér.“

Í þessum efnum gætu Íslendingar átt heimsmet. „Á Íslandi erum við einstaklega heppin hvað varðar lífsgæði, staðan í jafnréttismálum er góð, menntakerfið öflugt, við eigum hreint vatn og erum rík af náttúruauðlindum. Rekstrarumhverfi fyrirtækja og stofnana er gott, spilling lítil og svo mætti lengi telja. Hafandi sagt þetta allt þá er það ekki svo að við sjáum ekki sóknarfæri, við vinnum alla daga að bættum árangri á flestum þessara sviða. Eftir stendur sú staðreynd að í alþjóðlegum samanburði stöndum við vel. Viðmið Global Compact eru aðgengileg fyrir íslensk fyrirtæki og stofnanir og mörg þeirra eru uppfyllt án þess að nokkurra sértækra aðgerða sé þörf, bara vegna þess umhverfis sem við búum við. Það er samt sem áður mikilvægt að setja þetta á dagskrá og auka vitund okkar um mikilvægi þessara atriða, skoda hvernig þau hafa áhrif á samkeppnishæfni okkar og þróa svo áfram, gera enn betur,“ útskýrir Ingibjörg.

„Það er held ég óhætt að fullyrða að það eru ekki mörg lönd sem hafa jafn góðan grunn og rekstrarumhverfi að bjóða aðilum í rekstri. Forgjöf íslenskra fyrirtækja og stofnana er með þeim hætti að við ættum að geta án mikillar fyrirhafnar átt heimsmet í aðild að Global Compact og verið leiðandi á heimsvísu í mörgum af þeim viðmiðum sem þar liggja til grundvallar. Slíkt forskot myndi hafa grundvallaráhrif á samkeppnishæfni íslensks atvinnulífs og samfélags á komandi árum,“ segir Ingibjörg að lokum.

Þarf ekki að finna upp hjólið

Staðlar auðvelda fyrirtækjum að leggja sitt af mörkum til að ná heimsmarkmiðum Sameinuðu þjóðanna. Í ÍST ISO 26000-staðlinum eru leiðbeiningar um samfélagslega ábyrgð fyrirtækja.

Staðlaráð Íslands gefur út íslenska staðla og er vettvangur hagsmunaaðila til að vinna að stöðlun og notkun staðla á Íslandi. Helga Sigrún Harðardóttir er framkvæmdastjóri Staðlaráðs.

Samfélagsábyrgð fyrirtækja

Helga segir vissar áskoranir fólgnar í innleiðingu heimsmarkmiðanna. „Heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna eru metnaðarfull markmið sem stuðla að innleiðingu gagnsærrar og siðferðilegrar háttsemi sem framlags til sjálfbærrar þróunar. Markmiðin eru hins vegar mörg og víðamikil og flest íslensk fyrirtæki frekar smá. Það er því ekki endilega alltaf augljóst hvernig hægt er að leggja sitt af mörkum eða hvar á maður að byrja,“ segir Helga.

„Í alþjóðlega/íslenska staðlinum ÍST ISO 26000 – Leiðbeiningum um samfélagslega ábyrgð, er sjónum beint að fyrirtækinu sjálfu, skyldum þess gagnvart samfélaginu og umhverfinu og þeim leiðbeint með mikilsvert framlag til sjálfbærrar þróunar sem eru beintengd heimsmarkmiðunum.“

Viðmið í sjö flokkum

ÍST ISO 26000-staðallinn var þróaður af hagsmunaaðilum frá meira en 90 löndum og 40 alþjóðlegum og svæðisbundnum stofnunum sem fást við mismunandi þætti

Helga Sigrún Harðardóttir og Arngrimur Blöndahl hjá Staðlaráði Íslands.

FRÉTTABLAÐIÐ/ANTON

Samfélagsábyrgðar og sjálfbærni. „Staðallinn geymir viðmið í sjö flokkum sem varða stjórnarhætti fyrirtækja, mannréttindi, vinnu- mál, umhverfismál, sanngjarna starfshætti, neytendamál og samfélagslega þróun og virkni. Með innleiðingu þeirra í starfshætti fyrirtækis eru fjölmörg heims- markmiðanna sjálfkrafa uppfyllt. Má þar nefna til dæmis markmiðin um heilsu og velliðan (3), jafnrétti kynjanna (5), góða atvinnu og hag- vöxt (8), ábyrga neyslu og fram- leiðslu (12) og aðgerðir í loftslags- málum (13),“ útskýrir Helga.

„Ávinningur fyrirtækisins er

aukið samkeppnisforskot og bæt看 orðspor auk þess sem notkun hans laðar að og heldur í starfsfólki, viðskiptavinum og notendum. Notkun hans eykur einnig álit fjárfesta, eigenda, stuðningsmanna, bak- hjarla og fjármálamarkaðarins og bæt看 samskipti fyrirtækja við önnur fyrirtæki, stjórnvöld, fjölmiðla, birgja, viðskiptavinum og samfélagið á þeim markaði sem það starfar. Staðallinn er ekki vott- unarhæfur eins og margir hefð- bundnir stjórnunarkerfisstaðlar og því koma vottunarstofur ekki að staðfestingu á innleiðingu hans. Hún er yfirlýsing fyrirtækisins

Meginviðfangsefnið sjö

Myndræn framsetning á meginviðfangsefnum ÍST ISO 26000.

sjálfis um að það taki samfélags- lega ábyrgð með viðurkenndum og kerfisbundnum hætti.“

Helga tekur íslensku þjörgunarsveitirnar sem dæmi. „Gott dæmi um samfélagslega ábyrgð er vel- vild sem fjölmörg fyrirtæki sýna íslensku þjörgunarsveitunum, þar sem þjörgunarsveitarfólki er heimilað að hlaupa úr vinnu án fyrirvara til að bjarga manns- lifum.“

Ódýrt og einfalt í framkvæmd

Staðallinn er bæði aðgengilegur og einfaldur í notkun. „ÍST ISO 26000 geta allir notað til að hjálpa sér sjálfir við að innleiða sam- félagsábyrgð. Staðallinn hefst á skilgreiningu á því hvað felst í

samfélagsábyrgð og öllum helstu lykilhugtökum og meginreglum. Það þarf fyrst að ná utan um hugsunina og hvað þetta snýst allt um því þá fer maður að sjá tækifærin. Í framhaldi er leiðbeint um innleiðingu og tileinkun samfélagsábyrgðar innan fyrirtækis. Þar einfaldlega tengir maður hana rekstrinum, samfélaginu og hags- munaaðilum,“ segir Helga.

„Stjórnendur fyrirtækja meta alla þætti rekstrarins og finna leiðir til að ýmist varpa ljósi á það sem þeir gera vel eða hitt, að gera betur. Stjórnendum er í framhaldi leiðbeint um rýni á framförum og umbótum og mati á því hvernig til tekst með hlidsjón af áreiðanleika, gagnsæi, siðferðilegri framkvæmd, virðingu fyrir hagsmunaaðilum og mannréttindum. Þar er lögð mæli- stika á árangurinn og tækifæra til umbóta leitað.“

Þá er einnig hægt að kynna sér leiðir sem aðrir hafa farið. „Í víðaukum er ítarlegt yfirlit yfir dæmi um það hvernig fyrirtæki og stofnanir hafa fella samfélags- ábyrgð inn í starfsemi sína. Það þarf nefnilega ekki að finna upp hjólið, það er margt sem við getum gert án þess að umbylta öllu eða ráðast í mikinn kostnað. Og það þarf ekki að gera allt!“

ÍST ISO 26000 hefur verið þýddur á íslensku og fæst á www.stadlar.is

Fimm græn skref í allra þágu

Verkefnið Græn skref var fyrst sett á laggirnar árið 2014 fyrir ríkisstofnanir sem vilja efla sitt umhverfisstarf í þágu heimsmarkmiðanna undir handleiðslu sérfræðinga Umhverfisstofnunar.

Umhverfisstofnun fer með umsjón Grænna skrefa sem er fjármagnað af umhverfis- og auðlindaráðuneyti. „Aðalmarkmiðin eru að draga úr neikvæðum umhverfisáhrifum af starfsemi ríkisins og auka þekkingu starfsmanna á umhverfismálum. Þátt- taka er stofnunum að kostnaðar- lausu,“ segir Hildur Harðardóttir, sérfræðingur hjá Umhverfisstofnun og einn af fjórum umsjónar- mönnum verkefnisins.

Lengi má gott bæta

„Eins og er þá er verkefnið hugsað fyrir ríkisstofnanir og fyrirtæki í meirihlutaeigu ríkis, enda mikil- vægt að ríkið sýni gott fordæmi þegar kemur að ná árangri í umhverfismálum. Reykjavíkurborg starfrækir einnig Græn skref í starfsemi sinni. Von okkar er sú að í framtíðinni verði Grænu skrefin í boði fyrir öll sveitarfélög og fyrirtæki enda mikill og jákvæður ávinningur af þeim. Með skrefun- um öðlast starfsmenn nýja þekkingu sem þeir tileinka sér vonandi jafnt í vinnunni og utan. Einnig er innkaupamáttur ríkisins mikill og hefur það sýnt sig að stofnanir geta með samtakamætti sínum knúið áfram breytingar í krafti stærðar sinnar í þágu samfélags og umhverfis. Í dag eru 107 stofnanir skráðar til leiks og verkefnið nær til 12.800 starfsmanna ríkisins, sem má telja afar gott, en lengi má gott bæta,“ segir Þorbjörg Sandra Bakke, sérfræðingur hjá Umhverfisstofnun, einn umsjónarmanna verkefnisins.

Þorbjörg og Hildur, sérfræðingar hjá Umhverfisstofnun, sinna umsjón verkefnisins Grænna skrefa á vegum stofnunarinnar. FRÉTTABLAÐIÐ/SIGTRYGGUR

Allir geta tekið skrefin

Þess má geta að allt efni tengt verkefninu, gátlistar, vinnugögn og itarefni er opið og því er um að gera fyrir fyrirtæki og stofnanir að stiga græn skref á eigin vegum og styrkja þannig heildaráhrif verkefnisins. „Við hvetjum áhugasama að nýta sér það í sínu starfi, hvort sem það eru fyrirtæki, félagsamtök, heimili eða aðrir. Enda geta allir lagt sitt af mörkum,“ segir Þorbjörg.

Hingað til hefur verkefnið verið valkvætt en samkvæmt Loftslagsstefnu Stjórnarráðsins sem var samþykkt í fyrra, eiga allar ríkisstofnanir að hafa klárað öll fimm grænu skrefin fyrir júní 2021. „Samkvæmt lögum um loftslagsmál ber öllum stofnunum, og raunar sveitarfélögum líka, að setja sér loftslagsstefnu og er tilvalið að

skrá sig í Grænu skrefin og fram- fylgja stefnunni með þeim hætti,“ bæt看 Hildur við.

Fimm skref

Umhverfisstofnun leggur upp með að verkefnið sé einfalt og aðgengilegt svo allir geti tekið þátt. Þá er mikilvægt að aðgerðum sé skipt upp í skref sem gerir innleiðinguna viðráðanlegri. „Til að taka þátt í Grænum skrefum fylgir hver vinnustaður skýrum gátlistum sem skipt er upp í fimm skref. Hvert skref inniheldur 20-40 aðgerðir sem stofnanir þurfa að innleiða í sinn rekstur. Aðgerð- unum er skipt í sex flokka sem ná yfir helstu umhverfisþætti í hefðbundnum skrifstofurekstri. Flestar aðgerðirnar stuðla að framgangi heimsmarkmiðanna

VIÐBURÐIR & FUNDIR

FLOKKUN & MINNI SÓUN

MIDLUN & STJÓRNUN

INNKAUP

RAFMAGN & HÚSHITUN

SAMGÖNGUR

græn SKREF

www.graenskref.is

Ávinningurinn ótvíræður

„Reynslan hefur sýnt að þátttaka í Grænum skrefum er ekki einungis til þess fallin að draga úr neikvæðum umhverfisáhrifum af rekstrinum, heldur felst ávinningurinn líka í lægri rekstarkostnaði, bættri mynd, aukinni umhverfisvitund og starfsánægju vegna nýrrar þekkingar og jafnvel bættrar starfsaðstöðu. Svo höfum við heyrt að það sé gaman að stiga skrefin og gott að horfa á starf sitt út frá þeim! Við hvetjum ríkisstofnanir eindregið til að skrá sig í Grænu skrefin á www.graenskref.is, verkefnið er stofnunum að kostnaðarlausu og Umhverfisstofnun býður aðstoð og ráðgjöf við innleiðingu,“ segir Þorbjörg að lokum.

Áhersla á ábyrgð frá upphafi

BYKO hefur allt frá stofnun lagt mikla áherslu á umhverfismál og samfélagsábyrgð og í dag er BYKO að innleiða heimsmarkmið Sameinuðu Þjóðanna í allar hliðar rekstrar fyrirtækisins.

BYKO skilgreindi um mitt árið 2019 hvaða heimsmarkmið væru mest viðeigandi fyrir reksturinn til að hafa að leiðarljósi og valdi þar fjögur svokölluð kjarnamarkmið til að vinna eftir, en styðja samt um leið við önnur mikilvæg markmið. Í gegnum umhverfisstefnu fyrirtækisins býður BYKO upp á valmöguleikann á að kaupa vistvænni byggingarefni og hjálpa viðskiptavinum sínum með því að útvega ýmis gögn, til dæmis vottanir á verkefni sem er verið að byggja eftir ákveðnum vistvottunarkerfum, eins og BREEAM. Þetta styður til að mynda við heimsmarkmiðið um ábyrga neyslu og framleiðslu.

„BYKO er að innleiða heimsmarkmiðin í sinn rekstur. Við förum að skoða markmiðin um mitt síðasta ár og greindum öll 17 markmiðin og þessi 169 undirmarkmið til að finna út hvaða markmið væru mest viðeigandi fyrir fyrirtækið,“ segir Berglind Ósk Ólafsdóttir, verkefnastjóri umhverfismála BYKO. „Það eru fjögur kjarnamarkmið sem BYKO vill hafa að leiðarljósi. Auðvitað eru þau samt öll mikilvæg og við vinnum að fleiri markmiðum óbeint í gegnum áhersluna á þessi fjögur.“

Markmiðin sem við völdum að setja í forgang eru númer 5; Jafnrétti kynjanna, númer 8; Góð atvinna og hagvöxtur, númer 9; Nýsköpun og uppbygging og númer 12; Ábyrg neysla og framleiðsla,“ segir Berglind. „Við höfum ráðist í fjölbreyttar aðgerðir til að styðja við hvert þessara markmiða á ýmsan hátt.“

Fara vel yfir reksturinn

„Í september skrifuðum við undir viljayfirlýsingu við Kópavogsbæ um innleiðingu á heimsmarkmiðunum,“ segir Berglind. „Þar með höfum við, ásamt nokkrum öðrum fyrirtækjum í Kópavogi, skuldbundið okkur til að gera það sem við segjumst ætla að gera. Við erum stolt af vinnu okkar með heimsmarkmiðin en þetta er einnig hvatning til annarra fyrirtækja um að gera það sama.“

Innleiðingarferlið tekur tíma, helsta áskorun okkar er að breyta hugarfari bæði stjórnenda og starfsmanna. Til þess erum við með fræðslu til starfsmanna og tryggjum að þessi kjarnamarkmið séu sýnileg innan fyrirtækisins,“ segir Berglind.

Við erum að vinna í innleiðingunni enn þá og stór hluti af henni er fræðsla til starfsfólks. Starfsfólk þarf að mæta markmiðin við það sem þau gera í sínu starfi og finna á út hvort þau séu í takt við stefnuna,“ segir Berglind. „Stjórnandi sem sér um ráðningar þarf til dæmis að horfa til fimmta markmiðsins, um jafnrétti kynjanna, athuga hvort ráðningar fylgi stefnunni sem hefur verið sett. Eins þarf starfsmaður í innkaupum að hugsa um markmið tólf, ábyrga neyslu og framleiðslu, og skoða hvað má gera betur til að styðja það.“

Áhersla á umhverfismál

„Til lengri tíma litíð er fullt sem við getum gert, en vegferðin er hafin, við vitum hvert við stefnum og erum sífellt að gera betur. En þetta er langhlaup,“ útskýrir Berglind. „Þessi hugsun er sífellt að verða meira áberandi í fyrirtækjum og við viljum vera leiðandi í þessari þróun, góð fyrirmynd og hvetja aðra til að líta í eigin rekstur og láta hann samræmast markmiðunum.“

Berglind segir að BYKO hafi haft mikinn áhuga á umhverfismálum og því að sýna samfélagslega ábyrgð allt frá upphafi og sé ekki bara að vakna til vitundar um þetta núna vegna þess að þróunin sé almennt í þá átt, heldur séu aðgerðir sem miða að þessu bara að verða sýnilegri. MYND/ADSEND

BYKO er stór innflutningsaðili á timbri og vill auka notkun á endurnýjanlegum byggingarefnum og auðvelda fólki að kaupa byggingarvörur sem eru betri með tilliti til heilsu- og umhverfissjónarmiða. Fyrirtækið vill líka auðvelda vistvænar umhverfissvottaðar framkvæmdir. MYND/ADSEND

BYKO er leiðandi á þessu sviði og eftir því sem ég best veit erum við til dæmis fyrsta byggingarvörfyrirtækið til að gefa út samfélagskýrslu, en við gerðum það fyrir síðasta ár og þar tilgreinum við einmitt heimsmarkmiðin,“ segir Berglind. „BYKO hefur haft áhuga á umhverfismálum og að sýna samfélagslega ábyrgð lengi, þannig að við erum ekki bara að hugsa um þetta núna vegna þess að þróunin almennt sé í þá átt, við erum bara að verða sýnilegri með þetta þetta allt.“

BYKO hefur til dæmis stundað skógrækt í yfir 30 ár í eigin landi

að Drumboddsstöðum í Bláskógabyggð. Við erum í samstarfi við Skógræktina sem er að framkvæma úttekt á visindalegan hátt til að mæla kolefnisbindingu skógarins. Þetta rímar auðvitað við markmiðin og þykir merkilegt innan skógræktar, sérfræðingar sem við vinnum með vita ekki til þess að svona mæling hafi verið gerð áður,“ segir Berglind. „Lokaskýrslu er að vænta í lok þessa árs en við erum komin með bráðabirgðaniðurstöðu sem gefur til kynna að BYKO sé að binda að meðaltali meira árlega en það losar. Þessi ræktun hefur tífaldað

Berglind Ósk, verkefnastjóri umhverfismála BYKO, segir fyrirtækið vera að innleiða heimsmarkmiðin í sinn rekstur. Þar er lögð mikil áhersla á þau fjögur kjarnamarkmið sem BYKO valdi að setja í forgang. FRÉTTABLAÐIÐ/STEFÁN

að flatarmáli á þessum þremur áratugum og sýnir hversu mikil áhrif beitarfríðun getur haft á sjálfræðslu birkis.“

Umhverfisáhrif birtast í vöruframboðinu

„Allt sem við gerum skoðum við í gegnum linsu markmiðanna. Við erum til dæmis stór innflutningsaðili á timbri og styðjum við markmið tólf, ábyrga neyslu og framleiðslu, með því að auka notkun á endurnýjanlegum byggingarefnum. Það gerum við meðal annars með því að auðvelda fólki að kaupa byggingarvörur sem eru betri með tilliti til heilsu- og umhverfissjónarmiða,“ segir Berglind. „Þetta er á byrjunarstigi hjá okkur en við viljum auðvelda vistvænar umhverfissvottaðar framkvæmdir og vera skýr valkostur þegar kemur að umhverfsvænum lausnum.“

Ríki og sveitarfélög eru farin að gera auknar kröfur um að byggingaraðilar byggi eftir ákveðnum vistvottunarkerfum,“ útskýrir Berglind. „Svona vistvottunarkerfi tekur á mörgum þáttum, en vægi byggingarefna er mismikið. Til að byggingaraðili fái umhverfissvottun þarf líka að afla ýmiss konar gagna, eins og umhverfis-

yfirlýsingar fyrir vöruna, ýmsar vottanir og svo framvegis en við erum byrjuð að bjóða viðskiptavinum okkar að sjá um að afla þessara gagna til að einfalda ferlið. Þetta er alveg nýtt og á eftir að hjálpa okkar viðskiptavinum mikið og stytta verktímann, því það getur verið flókið að finna út úr þessum gögnum.“

Sóttvarnir upp á tíu

„Sóttvarnir eru teknar mjög alvarlega hjá BYKO. Öll öryggis- og sóttvarnamál eru alveg upp á tíu hjá okkur,“ segir Berglind. „Ég heyrði meira að segja að Viðir hefði hrósað okkur sérstaklega í útvarpinu og við höfum unnið með almannavörnum til að vekja athygli á mikilvægi réttra sóttvarna. Hér er grímuskylda á ákveðnum stöðum og þær eru skaffaðar fyrir viðskiptavinum. Við erum líka búin að hólfa fyrirtækið niður og leggjum mikla áherslu á að gera þessar ráðstafanir allar mjög sýnilegar.“

Nánari upplýsingar um aðgerðir BYKO til að styðja við markmiðin og röksemdir og álitamál um heimsmarkmiðin má finna á vef BYKO undir: www.byko.is/umhverfismal/heimsmarkmid.

Markmiðin hluti af daglegum rekstri

Starfsemi verkfræðistofunnar Mannvits er fjölbreytt. Ásamt því að veita þjónustu um byggingu mannvirkja, vinnur Mannvit með fyrirtækjum og stofnunum við innleiðingu Heimsmarkmiða SP.

Mannvit hefur lagt það til grundvallar í sínu starfi að vinna sem mest með heimsmarkmiðin. „Í raun má hæglega segja að í okkar daglegum störfum vinnum við með fjórtán af sautján heimsmarkmiðum Sameinuðu þjóðanna. En við leggjum mikla áherslu á að vinna með heimsmarkmiðin í allri þjónustu sem við veitum okkar viðskiptavinum. Þá er lykilatriði að starfsfólk okkar þekki markmiðin vel,“ segir Sandra Rán Ásgrímsdóttir sjálfbærni- og verkfræðingur hjá Mannviti.

„Við höfum unnið með heimsmarkmiðin innanhúss frá því árið 2017. Í byrjun árs 2019 tóku allir starfsmenn Mannvits þátt í vinnustofum þar sem heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna voru kynnt og allir fengu fræðslu um þau. Starfsfólk okkar er því meðvitað um heimsmarkmiðin í sínu starfi,“ bætir hún við.

Heimsmarkmið í fóstur

„Við settum okkur að auki enn skýrari markmið að hlúa að heimsmarkmiðunum með því að „setja þau í fóstur“ til hópa starfsfólks. Þetta eykur vitundarvakningu innan vinnustaðarinnar og þekkingu starfsfólks á heimsmarkmiðunum. Við viljum halda áfram með þetta verkefni til þess að viðhalda vitundarvakningunni því sjálfbærni er ekki eitthvað sem við náum að uppfylla, heldur eitthvað sem við vinnum sífellt betur að og bætum okkur í eftir því sem á líður. Því þó svo við séum komin vel á veg, þá er þetta eilíf vegferð og það má alltaf gera betur,“ segir Sandra.

Sandra og Rúnar Dýrmondur Bjarnason, sérfræðingur í umhverfismálum, vinna bæði að því að þjónusta fyrirtæki, stofnanir og sveitarfélög af ýmsu tagi við að innleiða og samræma heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna við stefnu og rekstur þessara aðila. „Við höfum reynslu og þekkingu til þess að vinna markvisst að því að innleiða heimsmarkmiðin inn

Sandra og Rúnar þjónusta fyrirtæki, stofnanir og sveitarfélög af ýmsu tagi við að innleiða heimsmarkmið SP við rekstur. FRÉTTABLAÐIÐ/ANTON

í stefnu fyrirtækja, stofnana og sveitarfélaga á skilvirkan hátt,“ segir Rúnar.

Stefnumótun og vinnustofur á grundvelli markmiðanna

Mannvit hefur unnið náið með bæði Kópavogsbæ og Landsvirkjun undanfarið, en bæði hafa unnið mikið með sjálfbærni, sem samræmist heimsmarkmiðum Sameinuðu þjóðanna. „Við vitum

hversu mikilvægt það er að starfsfólk þekki heimsmarkmiðin svo að vinnan skili sér í raunverulegri innleiðingu markmiðanna í stefnu og rekstur fyrirtækja og stofnana. Þá höfum við aðstoðað aðra, eins og til dæmis Landsvirkjun og Kópavog í slíkri stefnumótunaryrningu,“ segir Sandra.

„Í tilfelli Landsvirkjunar höldum við vinnustofur með starfsfólki fyrirtækisins. Mark-

miðið var að stuðla að frekari innleiðingu heimsmarkmiðanna í alla starfsemi Landsvirkjunar. Í vinnustofunum fékk starfsfólk tækifæri til þess að skilgreina hvernig það vinnur að heimsmarkmiðunum dagsdaglega innan Landsvirkjunar, hvernig það skilar sér inn í fyrirtækið og hvað það er sem fyrirtækið eigi að leggja áherslu á. Ut úr ferlinu kom ítarleg skýrsla sem við skiluðum inn á borð til Landsvirkjunar sem vinnur nú í því að mæta sig enn betur við heimsmarkmiðin. Þegar fyrirtækið tilkynnir svo hvaða markmið séu í forgangi þá getur starfsfólk þekkt sinn hluta í þessari vinnu,“ segir Sandra.

Stefnumótun í aðalskipulagi Kópavogsbæjar

Hjá Kópavogsbæ var nálgunin frábrugðin. „Kópavogur hefur unnið að heimsmarkmiðunum í nokkurn tíma og hefur bæjarstjórn Kópavogs samþykkt að innleiða heimsmarkmiðin í stefnu Kópavogsbæjar. Við vorum fengin til þess að koma að endurskoðun aðalskipulags bæjarfélagsins. Þau vildu fá okkar sýn á hvernig hægt væri að innleiða heimsmarkmiðin í auknum mæli í stefnumótun aðalskipulags. Verkefnið stendur þannig að búið er að fara í gegnum vinnustofur. Þá unnum við með þremur hópum, það er starfsmönnum á umhverfissviði, hagsmunaaðilum og bæjarfulltrúum og fórum í grunnkafla aðalskipulags sem snúa að byggð, grunnkerfi, samgöngum, umhverfi og samfélagi. Ut úr þessu kom mikilvægisgreining um mikilvægustu málaflokkina með tilliti til sjálfbærni og var sú niðurstaða tengd við heimsmarkmiðin.

Í tilfelli byggðar voru þrjú heimsmarkmið talin mikilvægust í þeim málaflokki. En í tilfelli hinna fjögurra grunnkaflanna voru fimm heimsmarkmið valin til grundvallar. Nánari rýni var svo unnin með tilliti til heimsmarkmiðanna. Sett voru ný markmið en einnig fékkst stað-

festing á þeim markmiðum sem Kópavogsbær hefur stefnt að í núgildandi aðalskipulagi. Þessi nýju markmið voru enn fremur tengd við þá mælikvarða og hugbúnað sem Kópavogsbær hefur þróað til þess að vakta það góða starf sem þau hafa nú þegar unnið að. Þannig verður betur en áður hægt að fylgjast með og mæla frammistöðu aðalskipulags með tilliti til sjálfbærni í Kópavogi,“ segir Rúnar.

Áþreifanleg markmið

Markmið Mannvits er að innleiða heimsmarkmiðin í daglegan rekstur, bæði innanhúss og hjá viðskiptavinum sínum. „Það getur verið hjálplegt að fá inn aðila eins og okkur til þess að hjálpa til við nýja stefnumótun í samræmi við heimsmarkmiðin. Það getur reynst mörgum erfitt að ná utan um hugtakið sjálfbærni og að innleiða sjálfbærni inn í sinn rekstur. En með skilgreiningu og samhengi Heimsmarkmiða Sameinuðu þjóðanna verður strax auðveldara að ná utan um hugtakið og sjá hvernig markmiðin samræmast stefnu hvers fyrirtækis fyrir sig.

Auk þess er afar hjálplegt fyrir fyrirtæki, stofnanir og sveitarfélög að nýta sér þjónustu eins og þá sem Mannvit býður upp á, og fá aðstoð við að skilgreina þau heimsmarkmið sem viðkomandi aðili vinnur nú þegar eftir, sem og hvað má gera til þess að reksturinn samræmist enn betur heimsmarkmiðunum. „Með því að setja heimsmarkmiðin í samhengi þá verða þau áþreifanlegri bæði fyrir stjórnendur fyrirtækja sem og starfsfólk, og þá verður ósjálfrátt auðveldara að vinna eftir þeim og innleiða þau í auknum mæli í dagleg störf og rekstur,“ segir Sandra.

Nánari upplýsingar má nálgast á vef Mannvits, mannvit.is Urðarharvari 6, 203 Kópavogi. Sími: 422-3000

Arðsköpun og heimsmarkmiðin

Að velja heimsmarkmið eftir mikilvægum UFS þáttum út frá grunnrekstri getur aukið hina þreföldu rekstrarafkomu, fyrir umhverfið, samfélagið og arðsköpun. Öll fyrirtæki geta tekið þátt.

Sumir sérfræðingar halda því fram að heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna um sjálfbæra þróun (SDGs) sé einungis útopískur draumur. Hins vegar hefur Alþjóðaefnahagsráðið (World Economic Forum) meðal annarra talið þetta einn helsta í leiðarvísi mannkyns til þess að komast í gegnum margþættar raunir 21. aldarinnar.

„Heimsmarkmiðin samantanda alls af 17 markmiðum, 169 undirmarkmiðum og 232 mælikvörðum en hvernig má velja videigandi heimsmarkmið til þess að stöðja framþróun, flýta vegferðinni í átt að sjálfbærni og á sama tíma huga að fjárhags- og rekstrarlegri sjálfbærni fyrirtækja?“ segja þeir Bjarni Herrera, framkvæmdastjóri og Hafþór Ægir verkfræðingur. Þeir eru meðeigendur fyrirtækisins CIRCULAR.

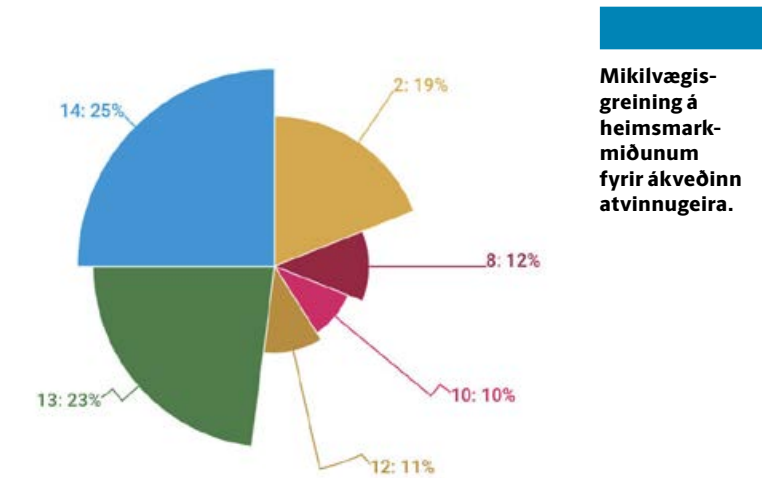
„Heimsmarkmiðin voru upphaflega hugsuð sem metnaðarfull markmið fyrir stjórnvöld til þess

að takast á við samfélagslegar áskoranir. Fyrirtæki hafa hins vegar í stigvaxandi mæli áttað sig á vægi sínu í vegferðinni að sjálfbærni, sem og tækifærum þeim tengdum til virðisaukningar. Því hafa sífellt fleiri fyrirtæki leitast eftir því að innleiða og velja sér markmið, sem getur þó stundum reynst flókið,“ útskýrir Bjarni.

Mikilvægi, áhættur og viðskiptamöguleikar

„Lykillinn að innleiðingu heimsmarkmiðanna meðal fyrirtækja liggur í meðvitund og forgangsröðun lykiláhættuþátta tengdum UFS (umhverfismál, félagslegir þættir og stjórnaðarhættir, e. ESG). Þá sérstaklega þeim þáttum sem eiga helst við starfsemi, virðisdeyju og hagsmunaaðila fyrirtækisins, það er eiga sérstaklega við atvinnugeira þess.

Sú meðvitund og forgangsröðun getur því verið grundvöllur að ákvarðanatöku um forgang heims-

markmiða fyrirtækisins. Mikilvæg (e. material) heimsmarkmið verða þannig mælikvarði á hæfni, meðvitund og skuldbindingu fyrirtækisins til þess að stýra mögulegum neikvæðum og jákvæðum

áhrifum þess á þau heimsmarkmið sem valin voru,“ upplýsa þeir.

Hin þrefalda rekstrarafkoma

„Fyrirtæki geta mögulega hagnast á því að hafa heildræna og sterka

UFS-stefnu tengda atvinnugeiranum ásamt aðgerðaáætlun með mælanlegum markmiðum og mikilvægum heimsmarkmiðum. Ávinningur í kjölfar þess getur verið á borð við hagnaðaraukningu, kostnaðarhagræði, laðað að og haldið í hæfileikaríkt starfsfólk, betra samtali við eftirlitsaðila og aukinn hagnað innri fjárfestinga.

Öll fyrirtæki hafa bæði getu og tækni til að velja videigandi heimsmarkmið fyrir starfsemi sína. Með því að fylgja fyrirnefndri aðferðarfræði geta þau komið í veg fyrir græn- eða regnbogabvott og þess í stað aukið hina þreföldu rekstrarafkomu (e. triple bottom line), það er fyrir umhverfið, samfélagið og arðsköpun.“

CIRCULAR

Veita grænni vegferð innblástur

Arion banki hefur sett sér metnaðarfulla umhverfisstefnu til að styðja við heimsmarkmið SP. Þar er boðið upp á grænan innlánsreikning og afslátt af lántökugjöldum fyrir vistvæn verkefni.

Iða Brá Benediktsdóttir er mikill náttúruunnandi og hefur lengi haft áhuga á skógrækt og landgræðslu. Hún er framkvæmdastjóri viðskiptabankasviðs Arion banka og nýtir þar krafta sína í að tengja vörur og þjónustu sviðsins við græna vegferð bankans og heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna.

„Við stöndum auðvitað frammi fyrir risavaxinni áskorun í tengslum við umhverfis- og loftslagsmálin og við verðum öll að leggja okkar af mörkum. Það að beina fjármunum í átt að grænum verkefnum er í mínum huga nauðsynlegt svo við náum árangri. Bankar geta þar haft mikil áhrif með því að veita fjármagni til vistvænna verkefna og bjóða viðskiptavinum umhverfisvænar lausnir. Græn vegferð Arion banka snýst einmitt að miklu leyti um það að hjálpa viðskiptavinum okkar að velja umhverfisvænni kosti og við erum í raun að slíta barnsskónum á því ferðalagi.“ segir Iða Brá.

Arion banki hefur sett sér metnaðarfulla umhverfis- og loftslagsstefnu í takt við heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna og markið Parísarsamkomulagsins. Jafnframt hefur framkvæmdastjórn bankans samþykkt sex heimsmarkmið sem bankinn mun leggja megináherslu á. Um er að ræða markmið 5 um jafnrétti kynjanna, 7 um sjálfbæra orku, 8 um góða atvinnu og hagvöxt, 9 um nýsköpun og uppbyggingu, 12 um ábyrga neyslu og fram-

leiðslu og 13 sem snýr að aðgerðum í loftslagsmálum.

Sparnaður viðskiptavina styður við heimsmarkmiðin

Arion banki kynnti í sumar fyrstur banka hér á landi spennandi nýjung á fjármálamarkaði, grænan innlánsreikning sem kallast Grænn vöxtur. Um er að ræða sparnaðarreikning sem er hugsaður fyrir einstaklinga, félagasamtök og fyrirtæki sem vilja leggja sitt af mörkum til umhverfisvænni framtíðar og styðja við heimsmarkmiðin.

Iða Brá segir að fjármunum sem safnast inn á Grænan vöxt sé ráðstafað til vistvænna verkefna í samræmi við umgjörð um græn innlán Arion banka. Fyrst um sinn fjármögnun eða endurfjármögnun vegna kaupa á bílum sem nýta umhverfisvæna orkugjafa og uppfylla ákveðin skilyrði um útblástur. „Við höldum utan um öll fjármögnunarverkefni í aðgreindu grænu eignasafni og höfum fengið mjög jákvæð viðbrögð við þessari nýjung.“ segir Iða Brá. „Nú þegar hafa um ellefu hundruð mannsstofnað reikning. Það er sannarlega hvatning til að halda áfram á þessari braut.“

Stutt við orkuskipti og umhverfisvænni byggingar

Viðskiptavinir greiða engin lántökugjöld við fjármögnun bíla sem ganga eingöngu fyrir rafmagni eða öðrum 100% endurnýjanlegum orkugjöfum. 50% afsláttur

Iða Brá Benediktsdóttir, framkvæmdastjóri viðskiptabankasviðs Arion banka, segir að bankar geti haft mikil áhrif með því að veita fjármagni til vistvænna verkefna og bjóða viðskiptavinum umhverfisvænar lausnir.

FRÉTTABLAÐIÐ/
ANTONBRINK

Græn vegferð Arion banka snýst að miklu leyti um það að hjálpa viðskiptavinum okkar að velja umhverfisvænni kosti.

á umhverfisstöðu húsnæði fá 100% afslátt af lántökugjöldum. „Markmiðið með þessari aðgerð er að hvetja til frekari uppbyggingar á umhverfisvænu og vottuðu íbúðarhúsnæði. Við höfum verið að fjármagna slík verkefni á byggingarstigi og því er kjörið að bjóða einnig upp á græn íbúðalán fyrir einstaklinga.“ segir Iða Brá. „Það er alls ekki mikið um umhverfisstöðu húsnæði á Íslandi en vonandi á það eftir að breytast, enda mikilvægt að draga úr kolefnislosun við húsbýggingar. Hvert skref skiptir máli í baráttunni við loftslagsbreytingarnar og með markvissum hætti viljum við styðja við heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna um sjálfbæra þróun enda hafa markmiðin veitt okkur mikinn innblástur og hvatningu.“

er veittur af lántökugjöldum við fjármögnun annarra vistvænna bíla sem uppfylla ákveðin skilyrði. „Með þessu viljum við leggja okkar af mörkum og hvetja viðskiptavini til að velja umhverfis-

væna bíla. Ísland er í kjöraðstöðu til þess að vera leiðandi í þeim efnum.“ segir Iða Brá.

Í byrjun mánaðarins kynnti bankinn til sögunnar þá nýjung að viðskiptavinir sem festa kaup

Græn framtíð

Við hjá Arion banka erum að stíga okkar fyrstu skref inn í græna framtíð og bjóðum lausnir sem styðja við sjálfbærni og græna innviðaupbyggingu.

- **Grænn vöxtur** – sparnaðarreikningur sem miðlar fjármunum til grænna verkefna
- **Græn bílalán** – bestu kjör og engin lántökugjöld vegna kaupa á 100% rafmagnsbílum
- **Græn íbúðalán** – engin lántökugjöld vegna kaupa á umhverfisstöðu íbúðum

Allt skiptir máli, stórt og smátt. Kynntu þér græna framtíð á arionbanki.is

Djörfung í draumaborg Dags

Borgarstjórinn og læknirinn Dagur B. Eggertsson trúir á græna framtíð. Með Græna planið að vopni tekst hann á við efnahagslegar og samfélagslegar afleiðingar kórónuveirunnar af bjartsýni.

Reykjavík er og verður alltaf mín draumaborg. Hún er ekki bara umhverfið sem við lifum í, heldur býr þar líka fólk sem er okkur kært," segir Dagur B. Eggertsson, borgarstjóri í Reykjavík.

Nú í vikunni barst borgarbúum ritið „Uppbygging íbúða í borginni og Græna planið“ en það inniheldur nýja stefnumórkun Reykjavíkurborgar og er í samræmi við heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna.

„Heimsmarkmiðin falla mjög vel að framtíðarsýn Reykjavíkurborgar. Þau kristalla hluti sem skipta máli og sem borgin, landið og heimurinn allur þarf að ná utan um," segir Dagur.

Brugðist rétt við kreppunni

Græna planið er sóknaráætlun Reykjavíkurborgar til efnahagslegrar viðspyrnu og græna endurreisn sem byggir á sjálfbærni og skýrri framtíðarsýn til ársins 2030, um kolefnishlutlaus borgarsamfélag.

„Með Græna planinu tókumst við á við lykilkætti sem við teljum að skipti sköpum á Íslandi nú," segir Dagur. „Bæði til að bregðast við glímunni sem við heyjum við heimsfaraldur kórónuveirunnar, en líka efnahagslegt áfall hennar. Með Græna planinu vill borgin bregðast rétt við kreppunni og það gerum við með því að fjárfesta og stefna fram, ekki bara í einhverju, heldur því sem mun vinna á hinni stóru vanni sem við horfumst í augu við, og er loftslagsváin. Við höfum því stillt upp fjárhagsáætlun sem mun koma borginni fyrr í átt að því að vera kolefnishlutlaus, sem er einmitt svo brýnt að allar borgir heimsins stefni að.“

Reykjavík í fararbroddi

Dagur segir Reykjavík hafa sérstöðu á meðal borga heimsins.

„Hún er höfuðborg lands sem hefur alla burði til að vera í fararbroddi þegar kemur að loftslagsmálum og grænni þróun. Það sýndu kynslóðirnar sem fóru á undan með lagningu hitaveitu og grænna innviða í orkuöflun. Því verkefni er lokið hjá okkur, en eru einmitt stærstu áskoranirnar í mörgum löndum.“

Okkar kynslóð þurfi að takast á við samþæfingar áskoranir þegar kemur að samgöngumálum.

„Við notum bensinbíl í gríðarmiklum mæli og þurfum að fara í umfangsmikil orkuskipti á öllum sviðum, efla almenningssamgöngur, borgarlinu og hjólastíga. Við getum ekki haldið áfram að þenja út byggðina og ganga á græn svæði, vatnsverndarsvæði og náttúruna, heldur þurfum við að þróa höfuðborgarsvæðið inn á við, nýta þá innviði sem fyrir eru og tryggja að þróunin sé eins græn og kostur er.“

70 þúsund nýir borgarar

Ný könnun leiddi í ljós að helmingur þeirra sem nota einkabíl vilji gjarnan ferðast á annan máta.

„Því kalli þurfa borgaryfirvöld að svara með því að gefa fólki kost á að breyta ferðavenjum sínum í grænni átt. Við þurfum líka að flokka meira og nýta betur. Hætta að hugsa um úrgang sem rusl og skapa þess í stað verðmæti úr flestu sem til fellur og fer þá í hringrásarhagkerfið; ekki bara húsgögnin sem fara í Góða hirðinn heldur líka hvað við eigum að gera við steypuveggi, gler, plast og pappa til að gefa því framhaldslif.“

Dagur segir heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna kristalla hluti sem borgin, landið og heimurinn allur þurfi að ná utan um. FRÉTTABLAÐIÐ/SIGTRYGGUR ARI

Dagur er ósammála gagnrýnisróddum sem segja borgina eiga að stækka meira í stað þess að þéttast.

„Við stöndum frammi fyrir þeirri staðreynd að til ársins 2040 mun fjölga um 70 þúsund manns á höfuðborgarsvæðinu. Síðast þegar okkur fjölgaði um 70 þúsund manns þöndum við byggðina og dreifðum henni sem víðast. Sameiginleg kortlagning sveitarfélaga á Stór-Reykjavíkarsvæðinu sýnir að við erum í raun komin með byggðina fast að okkar verðmætu vatnsverndarsvæðum, verðmætu útivistarsvæðum og óspilltri náttúrunni í kringum borgarlandið," segir Dagur.

Sveitarfélögin á höfuðborgarsvæðinu séu því sammála um að þróast inn á við því það sé betra fyrir umhverfið, umferðina og heimilisbókhaldið.

„Ef við förum í næsta vaxtarfasa á sama hátt og áður var gert munum við ekki eingöngu ganga á þessi dýrmætu svæði heldur mun það leiða til enn aukins tafatíma í umferðinni og valda miklum kostnaði fyrir meðalheimili í rekstri bíla í dreifðari byggð.“

Lífsgæða- og lýðheilsborg

Græna planið felur í sér búsetukosti á eftirsóttum stöðum í Reykjavík, nálægt góðum skólum, almenningssamgöngum og grænum útivistarsvæðum.

„Það fylgja því meiri lífsgæði að búa í borg þar sem þjónusta er innan seilingar. Við settum fram hugmynd um 20 mínútna hverfi þar sem íbúar þyrftu aldrei að ganga eða hjóla lengur en 20 mínútur eftir allri þjónustu. Í dag er tilhneiging til að fara höfuðborgarsvæðið á enda eftir nauðsynjum en um leið og við hugsum hverfi borgarinnar sem sjálfbærar einingar drögum við úr ferðalögum, minnkum tímann sem við sitjum föst í umferðinni og aukum samverustundir með fjölskyldu, vinum og kunningjum," segir Dagur.

Græna planið felur jafn-

framt í sér fjárfestingu í stafrænni umbreytingu á þjónustu borgarinnar og innan tíðar geta borgarbúar og fyrirtæki í borginni afgreitt sig sjálf með einföldum hætti heima.

„Með Græna planinu leggjum við líka enn meiri áherslu á grænu útivistarsvæðin í borginni. Við ætlum að gróðursetja borgartré sem gera fallegar götur enn fegurri og höfum kortlagt hvar góðar tengingar vantar á milli grænna útivistarsvæða til að auka að þeim aðgengi og köllum það Græna netið. Við viljum vera græn borg, lífsgæðaborg og lýðheilsborg og allt helst þetta í hendur því borg sem er áhugaverð til útivistar og leikja, með góðar almenningssamgöngur og hjólastíganet, er borg þar sem íbúarnir eru líklegri til að njóta hreyfingar og þar með uppskerum við betri lýðheilsu fyrir fólk á öllum aldri," segir Dagur.

Göngu- og hjólastíganet borgarinnar hefur svo sannarlega sannað sig í heimsfaraldrinum.

„Við getum rétt ímyndað okkur hvernig ástandið væri, ef við horfum á þetta ár sem hefur verið með miklum ólíkindum, með lokun sundlauga og heilsuræktarstöðva, væru ekki komnir hjóla- og göngustígar sem byggst hafa upp á síðustu áratugum. Fólk hefur streymt út á þá til að fá ferskt loft og hreyfingu og við viljum bæta enn betur við þessa lýðheilsuinnviði borgarinnar.“

Mannræktin mikilvæg

Græna planið hefur þrjár viddir. Fyrst er að nefna þá efnahagslegu, sem snýr að glímunni við efnahagsmálin, og svo er það umhverfisviddin, til að tryggja árangur í loftlags- og grænum málum.

„Þriðja viddin er mannræktin, eða samfélagsviddin," upplýsir Dagur. „Við þurfum að komast í gegnum kreppuna sem sterkt samfélag. Til þess þurfum við að átta okkur á hvaða hópar verða verst úti, standa með þeim og búa til tækifæri fyrir fólk að komast

í gegnum ástandið. Atvinnuleysi er slæmt en langtímaatvinnuleysi hræðilegt og það viljum við ekki sjá. Því er okkar stærsta áskorun í vetur að leggja kapp á að búa til ný störf sem koma fólki aftur í vinnu.“

Dagur segir Reykvikinga hafa metnað til að búa í grænni borg. „Það sjáum við í alúðinni sem fólk leggur í garða sína. Reykjavík er nú stærsti samfelldi skógur landsins og fyrir vikið hefur logn og blíðviðri aukist. Blómin hafa sennilega aldrei verið eins falleg í öllum hverfum borgarinnar og nú prýða þau meira að segja haustblóm og skrautkál sem þolir frost. Borgin á að vera í blóma og nú með fallegum jólaljósum til að teygja úr adventunni.“

Fyrstu jólaljósin verða tendruð nú um helgina.

„Reykjavík á að vera lífsgæðaborg árið um kring. Nú er kominn vetur en þó nýbúið að skipta um blóm í kerjum. Það eru ekki margir áratugir síðan fólk hélt að ekki væri hægt að rækta neitt á Íslandi, og alls ekki að sitja úti og drekka kaffi, en borgin og borgarbúar hafa sýnt að það er alrangt. Allt er það hluti af okkar grænu framtíðarsýn þar sem gróður og grænt umhverfi verða í öllum hverfum.“

Læknisfræðin nýtist nú vel

Dagur nýtir sín í starfi borgarstjórans í Reykjavík.

„Það sem er svo magnað við Reykjavík er að hér er svo margt jákvætt og skemmtilegt að gerast. Við erum stódd í einhverju mesta uppbyggingarskeiði borgarinnar og erum ekki bara að sjá hús verða til fyrir einn ákveðinn hóp heldur hefur aldrei verið jafn mikið byggt fyrir þá sem hafa minna á milli handanna, hvort sem það er félagslegt húsnæði, stúdentaíbúðir eða íbúðir fyrir aldraða. Það gerir mig stoltan að borgarþróunin endurspeglir þá fjölbreytni sem býr í borginni. Það er mikilvægt að átta sig á og bregðast við því að allir þurfa öryggi og að allir geta þurft á stuðningi að halda um tíma

í sínu lífi. Þá þarf borgin líka að vera til staðar með lausnir, úrræði og skýra sýn, en allt gerir þetta áhugavert að vinna í borginni.“

Dagur er þó ekki farinn að hugsa til ársins 2022 þegar kosið verður að nýju um borgarstjóra.

„Nei, það kemur þegar það kemur, og ég leggst örugglega undir feld næsta vetur.“

Hann segist stoltastur af samstöðunni sem ríkir í borgarstjórn þegar kemur að grænum áherslum borgarinnar.

„Það er óskastaða að finna fyrir slíkri samstöðu því við þurfum svo sannarlega á henni að halda. Við erum samstíga í að fara í gegnum þetta saman, við ætlum að standa með borgarbúum og þróa borgina í græna átt sem hluta af viðnámi og viðbragði við þeirri erfiðu stöðu sem við erum í. Fram undan er erfiður vetur fyrir marga og ég veit að kvíði og óvissa getur sótt að mörgum. Þá er okkar að miðla trausti og öryggi til borgaranna og ég veit að við munum komast í gegnum þetta og það gerum við saman," segir Dagur af festu og umhyggju.

Dagur segist aðspurður vissulega hafa hugsað um að gefa kost á sér sem læknir í viðbragðsteymi heilbrigðisstarfsfólks vegna neyðarástands Landspítalans.

„Mér fannst talað inn í hjarta mitt þegar Alma landlæknir nefndi það í sjónvarpinu að nú þyrfti allar hendur á dekk og ef ég væri ekki að vinna svona mikið með neyðarstjórn borgarinnar í sóttvörnum, þar sem bakgrunnur minn sem læknir nýtist bókstaflega á hverjum degi, hefði ég svo sannarlega hugsað minn gang að gefa kost á mér inni á spítalanum.“

Borgarstjórinn Dagur segist hins vegar aldrei hugsa um hvað borgarbúar muni minnast hans fyrir þegar hann stígur úr borgarstjórstól.

„Ég vona bara að allir borgarstjórar á eftir mér verði líka grænir. Það er framtíðin og sú framtíð sem ég trúi á.“

Enginn verður skilinn eftir í Reykjavík þar sem græna umbreytingin verður byggð á réttlæti, sanngirni og þátttöku. Íbúar búa við öryggi og geta haft jákvæð áhrif á eigið líf og annarra.

Reykjavík tekur forystu með Græna planinu

Reykjavíkurborg stendur frammi fyrir fordæmalausu tekjufalli og útgjaldaaukningu vegna COVID-19. Lykiláskorun borgarinnar er að komast í gegnum þessa tímabundnu kreppu með sóknaráætlun, Græna planinu, sem leggur grunn að sjálfbærum vexti borgarinnar.

Græna planið er framtíðarsýn um efnahagslega endurreisn borgarinnar eins og hún birtist í fjármálastefnu, í fimm og tíu ára fjármálaáætlun og fjárfestingaráætlun til tíu ára. Græna planið skírskotar meðal annars til heimsmarkmiða Sameinuðu þjóðanna um sjálfbæra þróun. Með Græna planinu er stefnt að kröftugum og sjálfbærum vexti borgarinnar sem styður við markmið um kolefnishlutleysi, vernd náttúrusvæða, líffræðilega fjölbreytni og um samkeppnishæft, lífvænlegt, réttlátt og fjölbreytt borgarsamfélag.

Græna planið er framtíðarsýn um borgarsamfélag sem einkennist af heilnæmu umhverfi, jöfnum tækifærum og öflugum atvinnulífi sem gengur ekki á náttúruauðlindir. Með þessu vill Reykjavíkurborg styðja við þróun

fjölbreyttrar og sjálfbærrar borgar sem leggur áherslu á lífsgæði íbúa og fjölbreytt atvinnulíf.

Fjölmargar stefnur og áætlanir borgarinnar verða hluti af Græna planinu og tryggja framgang þess. Ein lykilafurð Græna plansins er öflug fjárfestingaráætlun til 10 ára, til að byggja nýjar undirstöður fyrir grænan hagvöxt framtíðarinnar. Öflug uppbygging á íbúðarhúsnæði og grænir samgönguinnviðir, ásamt sterkum félagslegum innviðum, skapa grunn fyrir góð lífsgæði í borginni. Unnið verður með fjölbreyttum hópi að því að marka atvinnu- og nýsköpunarstefnu til að tryggja nýjum og nauðsynlegum vaxtarsprotum góð skilyrði, byggja á styrkleikum núverandi stöðu og vinna gegn veikleikum og skapa þannig nýjan grundvöll fyrir atvinnulíf, vöxt og verðmætasköpun framtíðarinnar.

Í framtíðarsýn Græna plansins til 2030 er Reykjavík kolefnishlutlaus, blómleg, skemmtileg og heilbrigð borg.

ar. Samkeppni um skipulag og hönnun fjárfestingarverkefna verður flýtt og gerð deiliskipulags uppbyggingsvæða og stafræn umbreyting borgarinnar og þjónustu hennar verður sett í forgang.

Hvað er Græna planið?

Græna planið er áætlun Reykjavíkurborgar um hvernig sé rétt að bregðast við stöðu efnahagsmála og áætlun borgarinnar um efnahagslega endurreisn eftir heimsfaraldur. Að borgin sækir fram og fjárfesti í stað þess að draga sig til hles og beini þessum fjárfestingum í innviði sem stuðla að því að borgin verði kolefnishlutlaus og sterkari sem samfélag.

Áherslur Græna plansins

Græna planið er sóknaráætlun Reykjavíkurborgar til efnahagslegrar viðspyrnu og grænnar endurreisnar sem dregur saman á einni meginlinu í fjármálum, fjárfestingum og grænum lykilverkefnum næstu tíu ára.

Græna planið byggir á þremur meginstöðum sjálfbærni; það er, umhverfislegri sjálfbærni, félagslegri sjálfbærni og efnahagslegri sjálfbærni.

Þróttmikilið og fjölbreytt borgar-

hagkerfi er besta leiðin upp úr samdrætti. Á grunni Græna plansins mun Reykjavíkurborg beita sér fyrir kraftmikilli innviðafjárfestingu í víðtækri samvinnu með það fyrir augum að byggja upp borg tækifæranna. Grænar áherslur og græn skref munu á komandi árum vera leiðarljós borgarinnar á öllum sviðum.

Framtíðarsýn Græna plansins til 2030

- **Kolefnishlutlaus borg:** Reykjavík er kolefnishlutlaus, blómleg, skemmtileg og heilbrigð borg.
- **Grænn vöxtur:** Í Reykjavík er kraftmikill grænn vöxtur, samkeppnishæft borgarsamfélag og frjósamur jarðvegur fyrir skapandi hugmyndir sem laðar fólk að til búsetu, heimsóknar og athafna.
- **Enginn skilinn eftir:** Í Reykjavík verður græna umbreytingin byggð á réttlæti, sanngirni og þátttöku. Íbúar búa við öryggi og geta haft jákvæð áhrif á eigið líf og annarra í nútíð og framtíð.

Helstu áherslur í efnahagsmálum til 2030:

- Þéttum byggð, 1.000 íbúðir á ári.

- Fjárfestum í grænum og fjölbreyttum samgönguinnviðum.
- Þróum ný atvinnutækifæri til framtíðar.

Helstu áherslur í umhverfismálum til 2030:

- Drögum úr losun gróðurhúsalofttegunda.
- Eflum græn svæði og kolefnisbindingu.
- Undirbúum borgina undir áhrif loftslagsbreytinga.

Helstu áherslur í samfélagsmálum til 2030:

- Mætum grunnþörfum íbúa um lífsskilyrði og öryggi.
- Mætum fjölbreyttum hópi íbúa með notendamiðaðri þjónustu.
- Hlustum á raddir íbúa.
- Bætt lífshælsa – heilsborgin.
- Menntum okkur öll.

Græna planið og uppbygging íbúða

Nýjustu upplýsingar um framkvæmdir á húsnæðismarkaði í Reykjavík verða kynntar í beinni útsendingu í dag, 30. október, klukkan 9 til 11. Sent verður út á vef Reykjavíkurborgar – reykjavik.is/ibudir og þar má einnig sjá dagskrá.

Starfsfólk Landsvirkjunar á vinnustofufundi um Heimsmarkmið SP. MYNDIR/ADSENDAR

Dagný Jónsdóttir og Anna Elín Bjarkadóttir áhugasamar að kynna sér heimsmarkmiðin.

Í átt til sjálfbærari framtíðar

Landsvirkjun styður öll heimsmarkmið SP um sjálfbæra þróun, enda er um að ræða metnaðarfull markmið sem ríki heims settu í þágu jarðar og heimsbyggðar, í átt að sjálfbærari heimi.

Mikilvægt er að fyrirtæki láti til sín taka þegar að því kemur að vinna að heimsmarkmiðunum, því með þeim er kominn alþjóðlegur vegvísir sem getur tryggt fólki um allan heim betra líf, án þess að illa sé farið með jörðina," segir Hörður Arnarson, forstjóri Landsvirkjunar.

Í byrjun árs 2017 var ákveðið að Landsvirkjun legði sérstaka áherslu á þrjú heimsmarkmiðanna: Markmið 5 um jafnrétti kynjanna, 7 um sjálfbæra orku og 13 um aðgerðir í loftslagsmálum. Síðan þá hefur verið unnið mikilvægt starf við að fella markmiðin inn í stefnu fyrirtækisins og starfsemi.

Vinnustofur um heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna

Árið 2019 voru tekin frekari skref að innleiðingu heimsmarkmiðanna í starfsemi Landsvirkjunar, auk markmiða 5, 7 og 13. Viðfangsefnið var hvernig draga mætti

betur fram áherslu á sjálfbærni í starfsemi fyrirtækisins. Starfsfólkið kom saman og ræddi um núverandi- og framtíðaráherslur fyrirtækisins. Í ljós kom að heilmikið er gert nú þegar innan fyrirtækisins sem tengja mátti við heimsmarkmiðin en einnig komu fram fjölmargar hugmyndir til að gera betur.

Innan þróunarviðs var unnið áfram að því að tengja heimsmarkmiðin við stefnumið sviðsins og hvernig starfsfólkið gæti enn frekar unnið að sjálfbærni. Þessi vinna leiddi til aukinnar vitundar um heimsmarkmiðin og hvernig verkefni sviðsins styðja við þau. Í kjölfarið voru haldnar vinnustofur um heimsmarkmiðin fyrir allt fyrirtæki, til að gefa þátttakendum tækifæri á að auka við þekkingu sína á heimsmarkmiðunum og sjá tækifæri til að gera enn betur.

Haldnar voru tólf vinnustofur þar sem starfsfólk tók þátt í að tengja heimsmarkmiðin við sín

daglegu störf til að auka sjálfbærni innan tiltekinna verkefna. Starfsfólk skoðaði einnig starfsemi fyrirtækisins í heild, út frá heimsmarkmiðunum, og lagði mat á forgangsroðun þeirra.

Vinnustofurnar vörpuðu ljósi á hversu metnaðarfull og framsækin aðgerðaáætlun heimsmarkmiðin eru. Leitast var við að svara því hvernig hægt væri að gera slík markmið að staðbundnum verkefnum og aðgerðum. Starfsfólk skilgreindi sín daglegu störf og verkefni sviða og þau áhrif sem það taldi sig hafa með þeim á umhverfi, samfélag eða efnahag. Að lokum var þremur heimsmarkmiðum forgangsraðað, annars vegar fyrir sviðið og hins vegar fyrir Landsvirkjun í heild.

Á vinnustofunum kom fram að auk heimsmarkmiðanna sem Landsvirkjun hefur sett í forgang taldi starfsfólk að leggja mætti aukna áherslu á heimsmarkmið 8 um góða atvinnu og hagvöxt, heimsmarkmið 9 um nýsköpun og

uppbyggingu og heimsmarkmið 12 um ábyrga neyslu og framleiðslu.

Afraksturinn hefur nýst og mun nýtast í að ákvarða frekari áherslur Landsvirkjunar og í breið-

ari stefnumótun um sjálfbærni fyrirtækisins. Fyrir á þessu ári samþykkti stjórn Landsvirkjunar upp færða stefnu þar sem forysta í sjálfbærri þróun er ein af lykiláherslum.

Þrjú verkefni í vefgátt

Í júlí 2019 opnuðu íslensk stjórnvöld gátt á vef stjórnarráðsins, heimsmarkmiðin.is, þar sem öllum er frjálst að koma áherslum og hugmyndum tengdum heimsmarkmiðunum á framfæri. Þrjú verkefni

Landsvirkjunar sem styðja við heimsmarkmiðin Græn skuldaþrjú eru: „Að virkja jafnréttið í Landsvirkjun“, „Græn skuldaþrjú Landsvirkjunar“ og „Landsvirkjun kolefnishlutlaus 2025“.

Landsvirkjun

Þrjú markmið sem Landsvirkjun leggur megináherslu á

Aðgerðir í samræmi við tillögur starfsfólks

Eitt þeirra þriggja markmiða sem Landsvirkjun leggur sérstaka áherslu á er markmið 5, um jafnrétti. Fyrirtækið vinnur eftir þriggja ára aðgerðaáætlun sem

var tekin í notkun árið 2017 og inniheldur 17 umbótaverkefni. Vorið 2017 hófst umfangsmikið jafnréttisverkefni með Capacent – Jafnréttisvísirinn. Þar fór fram úttekt á stöðu jafnréttismála, ekki aðeins á mælanlegum þáttum eins og kynjahlutfalli og launum heldur einnig á menningu, samskiptum og vinnuumhverfi. Árið 2019 hlaut svo Landsvirkjun Hvatningarverð-

laun jafnréttismála. Í rökstuðningi dómnefndar kemur m.a. fram:

„Landsvirkjun hefur lagt ríka áherslu á að skapa góða fyrirtækjameningu þar sem jafnrétti og virðing fyrir fjölbreytileika samfélagsins liggja til grundvallar. Tekið er mið af jafnréttismálum í heildarstefnu fyrirtækisins og er ávinningurinn áþreifanlegur. Grasrót fyrirtækisins hefur verið mjög öflug og var aðgerðaáætlun jafnréttismála mynduð úr umbótatillögum starfsfólks. Umfjöllun um jafnréttismál hefur verið tekin upp með fjölbreyttum hætti og er forstjóri eigandi verkefnisins og formaður jafnréttisnefndar.“

Hnatræn orkuskipti

Heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna númer 7 er annað þriggja markmiða sem fyrirtækið leggur sérstaka áherslu á. Það fjallar um að tryggja mannkyni aðgang að öruggri og sjálfbærri orku á viðráðanlegu verði, eigi síðar en árið 2030. Landsvirkjun vinnur að

fjölmörgum verkefnum sem styðja við þetta, á sviði nýsköpunar og tækniþróunar.

Landsvirkjun kannar nú möguleika á framleiðslu vetnis við ljósafoðstöð. Slík framleiðsla fer fram með rafgreiningu vatns með

endurnýjanlegum orkugjöfum og verður því umhverfisvæn og laus við útblástur gróðurhúsalofttegunda. Hörður Arnarson forstjóri er þeirra skoðunar „að vetni sé án efa einn af orkumiðlum framtíðarinnar og mjög spennandi kostur í baráttunni við loftslagsbreytingar. Með því að nota vetni sem miðil er hægt að flytja endurnýjanlega orku út til meginlands Evrópu og

með því auka framlag okkar til þeirra hnatrænu orkuskipta sem eru óumflýjanleg.“

Kolefnishlutleysi eftir 5 ár

Þriðja markmiðið sem Landsvirkjun leggur sérstaka áherslu á er númer 13, um loftslagsaðgerðir. Fyrirtækið starfar eftir aðgerðaáætlun um kolefnishlutleysi árið 2025, en hún gengur út á að fyrirbyggja losun, draga úr núverandi losun og grípa til mótvægisáðgerða, í þeirri forgangsroð.

Landsvirkjun hefur lengi lagt áherslu á að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda og unnið jafnframt að kolefnisbindingu í gróðri og jarðvegi. Í yfir 10 ár hefur fyrirtækið kortlagt og skrásett kolefnisspor sitt og birt árlega losunartölur í umhverfisskýrslum, en góð þekking á kolefnisspori og ástæðum losunar er forsenda þess að fyrirtæki geti gripið til aðgerða.

Til að fyrirbyggja losun hefur Landsvirkjun m.a. sett verðmiða á losun gróðurhúsalofttegunda í

rekstri fyrirtækisins, þ.e. reiknað út svokallað innra kolefnisverð. Það hefur í för með sér upplýstari ákvarðanir um áhrif rekstrar á loftslagið og tekur með í reikninginn hvað það kostar fyrirtækið að verða kolefnishlutlaust.

Fyrirtækið ætlar að hreinsa útblástur frá Kröflustöð og spara þannig losun upp á 22.000 tonn CO2-ígilda á ári. Þá er ætlunin að skipta yfir í hreinorku fyrir bíla og vinnuvélar fyrirtækisins og hætta að kaupa jarðefnaeldsneyti árið 2030. Þá ætla Landsvirkjun að minnka losun vegna flugferða um 30% fram til ársins 2030.